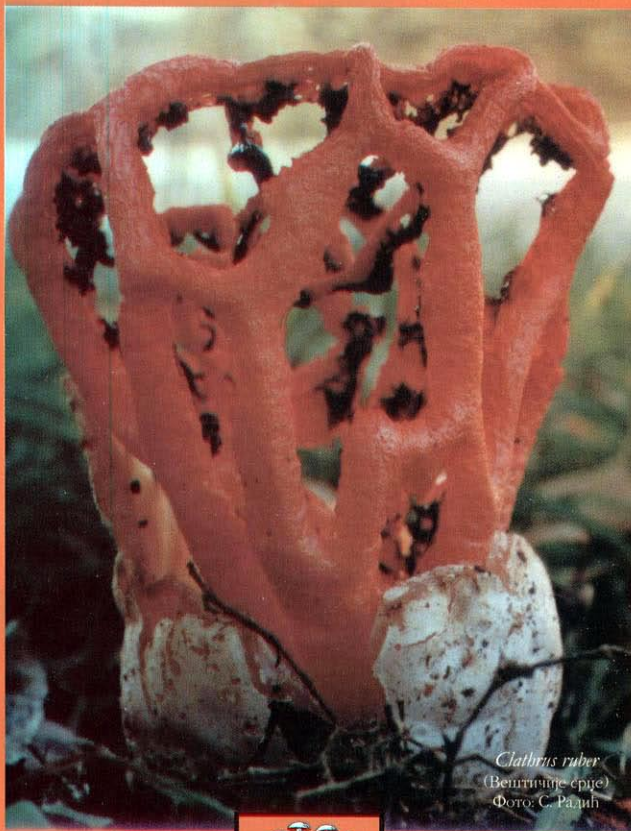

Свет гљива

The World of Mushrooms * ISSN 1450-6203 * Година: IV * Број: 12
UDK 582 (635)

ГЉИВАРСКИ ГЛАСНИК * Издање МИКОЛОШКОГ ДРУШТВА СРБИЈЕ

Clathrus ruber
(Вентурине ерце)
Фото: С. Рашић

Свет гљива

The World of Mushrooms

Година: IV * Број: 12 * Зима, 2000. * Београд, Србија

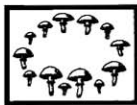
ISSN 1450 - 6203 UDK 582 (635)

ГЉИВАРСКИ ГЛАСНИК

Издање Миколошког друштва Србије

Први број је изашао 26. децембра 1996. године

Излази четири пута годишње

Савет гласника:

др Јелена Вукојевић, др Милорад Стојановић, др Вељко
Тодоровић, др Јелена Блаженчић и др Мирко Ивановић

Уредништво:

Војислав ДОНИЋ, Милош КАЉЕВИЋ,
Жељко ЖИЖАК, Мирјана ДАВИДОВИЋ, Јелена БЕРОЊА,
др Александар КРАПЕЖ и Борис ИВАНЧЕВИЋ (стручни уредник)

Вршилац дужности главног уредника:

др Миомир НИКШИЋ

Адреса редакције:

<http://solair.eunet.yu/~yu-fungi>

Земаљска адреса:

Природњачки музеј (за Свет гљива)

Његошева 51, 11000 Београд

тел. 011/344-21-47, факс: 011/344-22-65

Услужни телефони редакције:

011/533-09-81 (уторком, 17,00-19,00)

Цена:

ДИН

За иностранство: 3 USA \$

Забрањено је свако умножавање
или коришћење ове публикације без одобрења издавача

Пред улазак у нови миленијум, век, годину...

Приближава се горе наведени датум а ја не без поноса изјављујем да ће Миколошко друштво Србије и часопис *Свет гљива*, па стицајем околности и моја маленкост, имати срећу да живимо у два миленијума или два века.

Гљиве су бесмртне и много старије од нас, људи, а ми имамо задовољство да будемо једно кратко време у суживоту са њима. Због тога су оне велики изазов за све нас. Много тајни смо открили и много тога добили у овом веку управо од њих. Захваљујући њима продужили смо наш животни век и почели успешно да се лечимо од многих својевремено неизлечивих болести. Њихова лековита својства применили смо и на болесним животињама. Дубоко верујем и надам се да су у гљивама сакривене тајне о многим лековима. Надам се да ће нам их у новом веку понудити, и своје тајне што пре поделити са нама. Желим да на то не чекамо дуго, да буде што пре.

Што се тиче *Света гљива*, он лагано мења физиономију. Претходни уредник г. Донић у једном уводнику је истакао да је време раног миколошког просветитељства у Србији за нама. Дакле, све више се окрећемо научним темама. На тај начин проширујемо листу сарадника. Рачунамо и на наше истраживаче гљива, као и на истраживаче из суседних земаља. Жеља нам је да *Свет гљива* прерасте у озбиљно миколошко гласило. Жеља нам је да успоставимо контакте са миколошким друштвима у Европи, па и шире. Жеља нам је да миколошким ауторитетима скренемо пажњу на наше просторе и гљиве. А једна од наших сталних жеља јесте да картирамо наше терене, да сачинимо попис врста гљива које расту код нас, и, ништа мање, да код младих развијемо љубав према истраживању гљива, и да, најзад, закорачимо у свет миколошке науке.

Зато храбро, весело и истрајно, чека нас Нови ми-ве-г.

др Миомир НИКШИЋ

Садржај:

Fungi

- Ибрахим Хаџић: Четрнаест нових врста гљива за Србију _ 3
М. Караман, Љ. Чонкић, И. Бикит, М. Матавуљ, Ј. Сливка:
Садржај радионуклида у плодним телима
лигниколних гљива Фрушке Горе _ 13
др Милорад Стојановић: Чајна гљива *комбуха* није само гљива _ 20
Александар Поповић: Новости из микофилателије _ 22
Митко Караделев и Катерина Русевска: Макромицете
у моликовим шумама планине Пелистер _ 25
ак. Драгослав Михајловић: Јалова јесен (III) _ 31
Портрет:
Armillaria mellea (Vahl.:Fr.) Kummer (М. Давидовић) _ 40
Искусство:
Ибрахим Хаџић: Из гљиварске бележнице _ 42
Календар:
Лов на смрчке * Изложба у Бијељини * Дуго, топло лето *
Изложба у Бањи Ковиљачи и списак од 152 врсте *
Изложба у Бањалуци (М. Давидовић), Извештај из Краљева
и списак од 103 врсте (С. Радић), Поново на Тиси (др А. Крапеж) _ 45
Приказ:
Mycologia montenegrina, Vol. II - n. 1/1999 (др Ј. Вукојевић) _ 52
Атлас гљива - култна књига (И. Хаџић) _
54
Стомак:
И рибе и гљиве _ 56
Итд.:
Благо шумадијско (др Н. Лукић) *
Писмо из Бугарске _ 58
The World of Mushrooms:
Summary _ 63
-
- Овај број је илустрован...
микофилателистички
-
- На корицама:
Clathrus ruber (вештичије срце)
фото Синиша Радић

Румунија (једна од првих марака)

Abstract

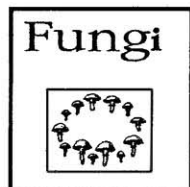
The Mycological Society of Serbia has faced numerous problems during its short lifetime. First of all, serbian mushroom growing areas have not been properly explored. Another big problem presents the non-existence of the inventory of mushroom species. However, during the last eight years since the establishment of the Society, an abundance of material has been collected and different habitats detected, so that some conditions for the beginning of a serious work on a data base MDS forming have been met. Through our magazine Svet gљива - The world of Mushrooms we wish to inform a wider circle of mycological public about serbian fungi areas and the species found there so far. To start with, we choose to present rather rare species that have been found in Serbia in autumn of the year 2000.

До пре неколико година са неверицом сам загледао у гљиварске књиге које су стизале са Запада, не налазећи у њима ни један податак о врстама које се јављају у Србији и Црној Гори. Несхватљив ми је био такав однос према нашим крајевима с обзиром да сам и сам сретао безбројне врсте гљива на различитим стаништима. Но, када сам озбиљније почео да изучавам ту врсту литературе, схватио сам откуд та *дискриминација*. Сазнао сам да о нашим гљивама скоро нико није писао. Нашим гљивама нико се није бавио.

Па, ево, предлажем да већ од овог броја *Света гљива* отпочнемо са систематским мењањем тог стања.

Отпочнимо са инвентарисањем врста гљива и прављењем базе података МДС. У томе ће се исказати сав смисао оснивања Друштва, а и нашег *дружења* понедељком и разговора о донетим налазима са терена.

Дакле, за почетак нека то буду оне ређе врсте које су чланови МДС пронашли у току јесени 2000. године. Њихово представљање биће по времену налажења. Врсте које су већ публиковане у разним радовима неће бити помињане.

1. *Rustroemia firma*

(Pers.) Karst.

Раздео: *Ascomycotina*

Класа: *Hymenoascomycetes*

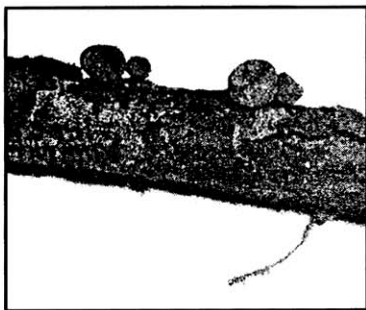
Подкласа: *Pezizomycetidae*

Фамилија: *Sclerotiniaceae*

Род: *Rustroemia*

Величина гљиве до 12 мм. Светлобраон до тамније боје. Облика плиће зделице. За подлогу се придржава кратком дршчицом. Расте искључиво на хрстовим опалим гранама у јесен. Гљиву сам пронашао на хрстовим гранчицама 23. IX 2000. године у Бојчинској шуми. Детерминација: И. Хаџић. (Документ: ексикат)

Икона: Cetto (1987)

2. *Marasmius epiphyllus*

(Pers.:Fr.) Fr.

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Lyophylloideae*

Фамилија: *Marasmiaceae*

Род: *Marasmius*

Шеширић до 1 см, нежан, беле боје, у центру мало удубљен, са јасним од центра према ивицама падобранским наборима. Листиви бели, ретки. Дршка светлобраон до 5 x 0,2 см. Расте у јесен на опалим гранчицама листопадног дрвећа, а нарочито на петљама лишћа. Гљиву сам нашао

1. *Rustroemia firma*
2. *Marasmius epiphyllus*
3. *Leucoagaricus badhami*

на опалом липовом листу 23. IX 2000. године у Бојчинској шуми. Детерминација: И. Хаџић. (Документ: ексикат)

Икона: Phillips (1981) Cetto (1987), Courtecuisse (1994)

3. *Leucoagaricus badhamii*

(Bk. & Br.) Singer

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Agaromycetideae*

Фамилија: *Agaricaceae*

Род: *Leucoagaricus*

Шешир до 20 см, беложућкаст, са хоризонталним браон-љубичастим зонама. У центру тамнији. Листићи прљавобели. Дршка до 15 x 1,5 см, исте боје као шешир, са непомичним, нежним, висећим прстеном, са обавезним вретенастим задебљањем при дну. Осушена добија уједначено винско-црвену боју. Расте на различитим подлогама од вртова до шума. Први примерак ове, америчке гљиве, који ми је донео пријатељ Слободан Пејовић из Бечмена, у јесен 1992. године, израстао је на љшчицама какаовца (којим су хранили живину). Јелена Бороња, члан МДС, нашла ју је средином септембра 1993. на обали Саве на Новом Београду, као и Весна Хаџић почетком јула 1999. на Калемегдану. Ову врсту пронашао је и у околини Ужичке Пожеге члан МДС Срђан Којичин 26. IX 2000.

године. Детерминација И. Хаџић. (Документ: ексикат и отисак спора)

Иконе: Pace (1981), Cetto (1987), Courtecuisse (1994)

4. *Pluteus murinus*

Bresadola

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Lyophylloideae*

Фамилија: *Pluteaceae*

Род: *Pluteus*

Шешир до 12 см, сивобраон, радијално наборане кожице (услед чега често испуца), испод које се назире бело месо. Ивице шешира нису исцрткане. Листићи у почетку бели, касније розикасти, не додирују дршку. Дршка 6-8 x 0,6-1 см, сивобраон, закривљена, влакнаста. Лигниколна врста. Гљива расте током лета и јесени у шумама, парковима, вртовима, на живом дрвећу. Нашо сам је у Макишу 4. X 2000. године на дубећем храсту. Детерминација: И. Хаџић. (Документ: отисак спора)

Иконе: Cetto (1987), Courtecuisse (1994)

5. *Abortiporus biennis*

(Bull.:Fr.) Sing.

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Aphylophoromycetideae*

Фамилија: *Polyporaceae*

Род: *Abortiporus*

Величина гљиве до 20 см, неправилног облика, таласасте, хрпаве површине, из једног дела прораста други, млада светлорозикаста, касније наранџастожућкаста до светлораон. У најранијем стадијуму батинаста са малинастим сузама по неиздеферинцираном врху, па по томе донекле личи на *Hydnellum serugineum*. (Ову опаску нисам нашао забележену ни код једног аутора). Поре су лавиринтске, светлорозикасте 1-3 на мм. Тубе су дуге 2-5 мм. У раном периоду, када је у пенастом облику, прожима околну вегетацију, па се у њеном телу често заробљене гранчице и травчице. Јавља се од лета до јесени. Код нас најчешће расте на пањевима хрста. Гљива иначе важи за ретку врсту, међутим, јесени 2000, била је једна од најчешћих лигниколних које сам налазио у околини Београда. Детерминацију извршили И. Хаџић и М. Давидовић. Налазио сам је у Макишу, Бојчинској шуми и Гибавцу. (Документ: ексикат, отисак спора и фотографија) Иконе: Phillips (1981), Cetto (1987), Courtecuisse (1994), Dahncke (1993).

4. *Pluteus murinus*

5. *Abortiporus biennis*

6. *Leucopaxillus macrocephalus*

6. *Leucopaxillus macrocephalus*
(Sulz.) Bohus

Раздео: *Basidiomycotina*
Класа: *Homobasidiomycetes*
Подкласа: *Leucopaxilloideae*
Фамилија: *Tricholomataceae*
Род: *Leucopaxillus*

Шешир до 20 (30) см, меснат, у почетку полулоптаст, касније раширен, али обавезно са подвинутим на унутра рубом, жуто-бео, са светлијим рубом, гладак али наборан. Листићи густ, додирују дршку, бели или светло жути, а на местима која смо дотакли, наранџасти. Дршка 10-16 x 2-6, трбушаста, чврста, пуна. Јавља се од раног лета до краја октобра. Расте у лишћарским шумама, нарочито на корењу или при стаблу џера. Гљиву је нашао члан МДС Момчило Мићић у Ивановцима код Љига 9. X 2000. године, а детерминисала и фотографисала члан МДС Мирјана Давидовић. (Документ: фотографија, ексикат)
Иконе: Cetto (1987), Stropnik, Tratnik, Seljak (1988)

7. *Pholiota adiposa*

(Fr.) Kuhn.

Раздео: *Basidiomycotina*
Класа: *Homobasidiomycetes*
Подкласа: *Lyophylloideae*
Фамилија: *Strophariaceae*
Род: *Pholiota*

Шешир до 12 см, меснат, слузав, у почетку сумпорножут, касније тамнији, са браонкасто-жућкастим

љуспицама. Листићи светлобраон, додирују дршку. Дршка 2-5 x 5-10 см, закривљена, слузава, тврда, испуњена, љуспичава, са прстеном као трагом парцијалног вела. Вео дебео, светло-жут. Лигниколна врста. Расте у току лета и јесени на листопадном дрвећу, пре свега на буквама. Примерке које сам убрао са дубећег платана, порасли су у сатрулој рупи посечене гране. Расли су на висини од око 4 метра у улици Страхинића Бана бр. 82. На гљиву ми је скренула пажњу сликарка Јелена Трпковић 23. X 2000. године. Иначе, то је мој први озбиљнији налаз неке макромизете на платану. Пре тога сам био уочио *Scyzophyllum commune* и *Exidia glandulosa*. Миколог Р. Куртекис, тврди да је *Pholiota aurivella* синоним за *P. adiposa*. Други аутори децидно тврде да је ту реч о два врстама. И моја искуства са *P. aurivella*, коју сам често налазио на врбама, па и ове јесени, говоре да су то две, бар колористички, различите врсте. *P. aurivella* је златно-бакарна. Детерминација: И. Хаџић. (Документ: ексикат и отисак спора)
Иконе: Pace (1981), Phillips (1981), Cetto (1987), Dahncke (1993), Courtecuisse (1994)

8. *Clathrus ruber*

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Gasteromycetidae*

Ред: *Phallales*

Фамилија: *Clathraceae*

Род: *Clathrus*

Млада гљива је у почетку у ко-
жастом, округлом јајету, које има
коренасту везу са земљом. Када
овојница распрсне из ње се поја-
вљује мрежасто тело црвене боје,
величине до 10 см. Унутрашње
страни мреже прекривене су та-
мнозелено-црном слузастом ма-
сом у којој се налазе споре. Гљива
има непријатан мирис, сличан
мирису врсте *Phallus impudicus*.
Јавља се од маја до новембра у
влажним лишћарским шумама.
Важи за приморску врсту. Зани-
мљиво је изнети податак да је ову
необичну гљиву у Србији први
пронашао 1986. године аустријски
биолог Мајнхард Фишер са на-
шим биологом Будиславом Татић
ем у близини Ибарске магистрале
између Горњег Милановца и села
Брђани. Прошло је пуних 13 го-
дина без трага о њој, док је члан
МДС Синиша Радић није нашао
на Кошутњаку у току лета 1999.
године. С. Радић је и ове јесени
(2000.) ову исту врсту донео из
Краљева, која је била пронађена у
Богutowцу на њиви. ДETERМИНА-
ЦИЈА: С. Радић. (Документ: ексикат
и фотографија).

Напомена: у приказивању гљиве
Clathrus ruber одступама од прин-
ципа да се нећемо бавити врстама
које су приказане или евиденти-
ране у миколошкој литератури.

7. *Pholiota adiposa*

8. *Clathrus ruber*

9. *Boletus pulchrotinctus*

Захваљујући члану МДС, Борису Иванчевићу, ову врсту као *нашу* бележи Р. Куртекис. Разлог због чега је помињем су два нова налазишта, Кошутњак и Богutowaу. С обзиром да је она приморска врста, њена појава у централној Србији ни мало није занемарљива.

Иконе: Расе (1981), Racioni (1985), Cetto (1987), Stropnik, Tratnik, Seljak (1988), Dahncke (1993), Courtecuisse (1994)

9. *Boletus pulchrotinctus*

Alessio

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Фамилија: *Boletaceae*

Род: *Boletus*

Секција: *Satanas*

Шешир до 20 см, светлорозикасте боје, или боље речено циклама боје, израженије при ободу шешира. Поре жућкасте, касније жуто-наранџасте, одвојене од дршке каналићем. Дршка до 13 x 5 см, розикаста, нарочито по средишњем делу и дну. Уочљива је, нарочито у горњем делу, мрежица са ситним, ромбоидним очицама. Месо на пресеку мења боју: тубе слабо плаве, месо у шеширићу жућкасто, а убрзо благо поплави, у центру изнад дршке боје џимета. Дно дршке, иза приметно жућкасте коже добија циклама дах, а у горњем делу поплави. Занимљиво је истаћи да је ово типично

медитеранска врста вргања. Миколог Режи Куртекис бележи њену појаву само у Француској, Италији, Сардинији, Словенији и Шпанији. Ево, од ове јесени и Србија се прикључује са својим налазом. Гљиву је нашао члан МДС Момчило Миљић у Ивановцима код Љига 29. X 2000. године. Детерминација: И. Хаџић. (Документ: ексикат)

Иконе: Dahncke (1993), Courtecuisse (1994)

10. *Lyophyllum ulmarium*

(Bull.:Fr.) Kuhner

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Lyophylloideae*

Фамилија: *Tricholomataceae*

Род: *Lyophyllum*

Шешир до 20 см, конвексан, влакнаст, подвртнутих ивица, по ободу симетрично наборан, крембео до светлобраон. Листићи густе, белкасти, крембели. Дршка масивна 4-5 x 1,5-2 см, пуна, влакнаста, закривљена. Гљива расте на пањевима брестова и топола. Гљиву је нашао на бресту, на Ади Циганлији, члан МДС Нада Петронић. Детерминацију је извршио члан МДС Жељко Жижак, који је ову врсту налазио пре неколико година и на Кошутњаку, чију фотографију поседује. (Документ: отисак спора и фотографија)

Иконе: Cetto (1987), Dahncke

(1993), Courtecuisse (1994)

11. *Spongilleus spumeus*

(Sow.: Fr.) Pat.

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

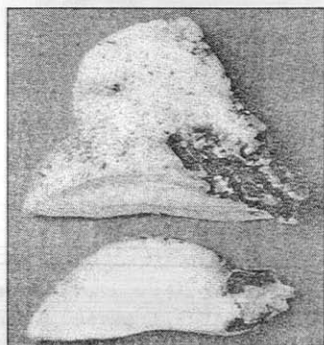
Подкласа: *Aphyllorphomycetidae*

Фамилија: *Poriaceae*

Род: *Spongilleus*

Тело до 30 см, одозго благо заталасано, белосиво до беложућкасто, длакаво, лепезасто, дебљине 3-10 см, тупих ивица, хименофор раван, бледожут, поре 1-3 мм, цевчице дужине до 2 см. Отисак спора бео. Расте латерално на брестовима, тополама, боровима. Гљиву је нашао на Ади Циганлији, 5. XI 2000. године члан МДС Томислав Ивановић на тополи, на висини од око 4 метра. ДETERМИНАЦИЈА; И. Хаџић. (Документ: ексикат и отисак спора).

Икона: Phillips (1981)

12. *Clathrus archeri*

(Berk.) Dring Sin: *Anthurus archeri*

(Berk.) E. Fischer

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Geastromycetidae*

Ред: *Phallales*

Фамилија: *Chlathraceae*

Род: *Chlathrus*

Млада гљива је у почетку у ко-

10. *Lyophyllum ulmarium*

11. *Spongilleus spumeus*

12. *Clathrus archeri*

жастом, округлом јајету, које има коренасту везу са земљом. Када овојница распрсне из ње се појављује 5-7 кракова-пипака. Са спољне стране пипци су ружичасти а са унутрашње интезивно црвени. Пипци нарасту и до 14 см. Када мало остаре повијају се према земљи и постају тамнозеленкасти до црни. Мирис је непријатан, подсећа на мирис *Phallus impudicus*. Расте на влажним местима у листопадним шумама и на травњацима. Порекло јој је Тасманија. У Европи се поприлично раширила, па је већ пронађена у 18 земаља. На простору бивше Југославије нађена је у Словенији. Код нас ју је пронашао 12. XI 2000. године члан МДС Момчило Миљић у Иверку код Лознице. Гљиву су детерминисали чланови МДС С. Радић, М. Давидовић и И. Хаџић. (Документ: ексикат и фотографија)

Иконе: Раче (1981), Pacioni (1985), Cetto (1987), Stropnik, Tratnik, Seljak (1988), Dahncke (1993), Courtecuisse (1994)

13. *Rhodotus palmatus*

(Bull.:Fr.) Mairei

Раздео: *Basidiomycotina*

Класа: *Homobasidiomycetes*

Подкласа: *Dermolomataceae*

Фамилија: *Agaricaceae*

Род: *Rhodotus*

Шешир до 12 см, у почетку по-

лулоптаст и јако подвијених ивица на унутра, касније раван али ивице и даље остају подвијене, боје кајсије, чак према розежато, кожа дебела и са местимично испупченим заобљеним фасетицама; листићи доста ретки, додирују дршку; дршка 3-7 x 1-1,5 см, закривљена и тања према дну, пуна. Споре у маси тек розикасте. Гљива је лигниколна и расте углавном на бресту. Јавља се од јесени до ране зиме. Постојбина јој је Северна Америка и једина је врста у свом роду. Гљиву су независно једна од друге пронашле Мина Филка и Мирјана Давидовић на Ади Циганлији 12. и 13. XI 2000. године, по свој прилици на истом стаблу бреста. Детерминација: И. Хаџић. (Документ: ексикат, отисак спора и фотографија)

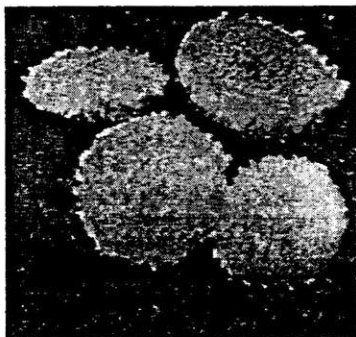
Напомена: отисак спора који сам добио од два примерка *Rhodotus palmatus* су на црној подлози бели, а на белој крембели. О овој појави пише и италијански аутор Паћоне, који каже да су споре рђасте боје онда када листићи додирују папир на који је гљива спуштена. Такође сам приметити да је гљива после вишедневног сушења остала воштана, еластична, чак и дршка, слично сушеном, кожастом воћу.

Иконе: Phillips (1981), Pacioni (1985), Courtecuisse (1994)

14. *Anthrocobia melaloma*
 (Alb. & Schw.:Fr.) Amaud
 Раздео: *Ascomycotina*
 Класа: *Homobasidiomycetes*
 Подкласа: *Agaromycetideae*
 Фамилија: *Pyronemataceae*
 Род: *Anthrocobia*

Тело гљиве до 5 мм, седеће, у облику плитког тањира са на-
 зубљеним ивицама, јаркоцрвено
 попут боје *Sarcosipha coccinea*.

Јавља се на згариштима. Гљиву сам
 пронашао у Јабучком риту на
 Тамишу 18. XI 2000. године. У
 влажном, танком слоју пепела и
 угљенисаних парчића дрвета цр-
 венела се као још живи жар. Њено
 распрострањење по згаришту није
 било равномерно, јављала се у
 групицама које су биле чешће у
 правцу С-И. Детерминација: И.
 Хаџић. (Документ: ексикат)
 Икона: Courtecuisse (1994)

Наставиће се

13. *Rhodotus palmatus*
 14. *Anthrocobia melaloma*

Литература:

- CETTO, B. (1988): *Enzyklopadie der Pilze*, Bd. 1-4, Munchen, Wien, Zurich
- COURTECUISSIE, R. (1994): *Guide des Champignons de France et D'Europe*, Delachaux et Niestle
- DAHNCHE, R. M. (1993): *1200 Pilze*, Stuttgart
- PACE, G. (1981): *Atlas glijiva*, Zagreb
- PACIONI, G. (1985): *Mushrooms and Toadstools*, Meadonald
- PHILLIPS, R. (1981) *Mashrooms*, London
- STROPNIK, Z. Tratnik, B., Seljak, G. (1988): *Naše gobje bogatstvo*, Ljubljana

САДРЖАЈ РАДИОНУКЛИДА У ПЛОДНИМ ТЕЛИМА ЛИГНИКОЛНИХ ГЉИВА ФРУШКЕ ГОРЕ

М. КАРАМАН¹, Љ. ЧОНКИЋ², И. БИКИТ², М. МАТАВУЉ¹,
Ј. СЛИВКА²

¹Институт за биологију, Природно математички факултет,
Трг Д. Обрадовића 2, 21000 Нови Сад
Тел: ++381-21-350122 lok. 421 E-mail: jaricy@unsim.ns.ac.yu

²Институт за физику, Природно математички факултет,
Трг Д. Обрадовића 4, 21000 Нови Сад
Тел: ++381-21-55-630 E-mail: rigor@unsim.ns.ac.yu

Abstract

The content of radionuclides in some lignicolous, saprophytic and parasitic fungal species was analyzed using method of low-background gamma-spectroscopy. Samples were collected in autumn 1999. at two localities on the mountain Frushka Gora. Since fungi absorb radionuclides mostly from the substrate (as opposed to the lichens and mosses which are bioindicators of air pollution), the soil and tree samples were also collected and analyzed. It was found that certain species characteristics of fungi play an important role in the process of radionuclide absorption, but also are influenced by environmental factors (microhabitat conditions), what was analyzed by statistical cluster analysis and shown by dendrogram.

Since the degree of radionuclide accumulation could be the limiting factor in the potentially pharmaceutical application of fungi containing bioactive (anticancer and antibiotic) substances, following species were of special interest: *Coriolor versicolor*, *Ganoderma lucidum*, *Armillaria polymyces*, *Omphalotus olearius* and *Meripilus giganteus*. The activity concentration level of most critical radionuclide ¹³⁷Cs (from Chernobyl catastrophe) is about ten times lower in these species than in *Pholiota squarrosa*, which had the highest activity concentration level of 55±4 Bq/kg. Radioecological examinations could also point out on some lignicolous species as bioindicators of environmental radioactivity contamination.

УВОД

Значајна количина радиоактивног загађења у атмосфери, на вегета-

цији и у земљишту последица је нуклеарних проба оружја (педесетих и шездесетих година овог века) и нуклеарних катастрофа (нпр. Чернобил 26. април 1986).

Најопаснији радионуклиди у биосфери су ^{90}Sr и ^{137}Cs (период полураспада 28 и 30 година). Радионуклиди на површину земље доспевају у виду чврстих честица (нпр. ^7Be) и механички се задржавају на њој, или са падавинама у раствору (^{90}Sr и ^{137}Cs) или нераствореном стању (^{238}U , ^{235}U и ^{239}Pu). Процесом филтрације доспевају у земљиште, везујући се углавном у површинском слоју, што зависи од својстава земљишта (физичко-хемијских, структурних, водног режима и друго).

Гљиве могу усвајати радионуклиде из земљишта (или неког другог супстрата) где егзистира њихова мицелија (велике апсорптивне површине), или плодним телима из атмосфере. Они се усвајају, транслоцирају, накупљају и укључују у метаболизам гљива помоћу истих механизма као и њихови нерадиоактивни јони.

За разлику од лишјајева и маховина који су биоиндикатори ваздушних загађења, *гљиве усвајају Cs и из супстрата на коме расту* (дрво, земљиште и др.). Пошто су Cs и K аналогни елементи (хемијски слични), есенцијални елемент K може се до одређене границе заменити неесенцијалним Cs. *Концентрација радиоактивног Cs у гљивама зависи од следећих фактора:* 1) количине радиоактивне преципитације у првим недељама после катастрофе, 2) концентрације

стабилног (нерадиоактивног) Cs у земљишту, 3) карактеристика земљишта (минерални састав, pH), 4) таксономских и еколошких карактеристика гљива, и 5) других фактора (према Seeger, 1987 из 8). Познато је да *што је већа контаминираност земљишта ^{137}Cs , што је дебља зона хумуса и већи садржај хумуса, што је мања pH вредност и мања количина есенцијалног минералног састава, нарочито K, биће већа доступност радиоактивног Cs за гљиве. С друге стране мања количина песка и већи садржај глине и муља доводи до мање контаминираности.*

Доказано је да су шуме много више угрожене од обрадивих површина пошто и преко ваздуха усвајају радионуклиде у већој количини (4).

Систематски и еколошки различите групе гљива садрже различите количине радиоактивног Cs (велика варирања). Постоји корелација микосимбионти > сапрофити > лигниколне, што значи да гљиве које разграђују дрво имају најмање концентрације радиоактивног Cs. То указује на чињеницу да ту поред трансфера земљиште - плодно тело гљиве, постоји и трансфер воде и минералних елемената преко дрвета (кроз кисељем) до гљиве (1,2).

Иако је познато да су лигниколне гљиве лошији биоиндикатори загађења радионуклидима (10), сма-

трамо да су оне погодне за радиоэколошке анализе јер се у шумама обично налазе у великој маси изазивајући трулеж дрвета, увек су нам доступне (не користе се у исхрани), а поред тога, неке од њих, садрже биоактивне материје и представљају потенцијалне изворе лекова и сировина за фармацевтску индустрију: *Coriolus versicolor*, *Ganoderma lucidum*, *Armillaria polymyces*, *Meripilus giganteus* i *Omphalotus olearius* (6, 7).

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДЕ

Анализирана су плодна тела лигниколних и териколних гљива (преко корена су у вези са дрветом), и специфични супстрати: кора дрвета (прорасла мицелијом до 5 см дебљине) и земљиште (узето до дубине од 10 см) на којима живе. Узорци су сакупљени са два локалитета на Иришком Венцу (Фрушка гора), у јесен (септембар/октобар) 1999. године. Локалит *L1* (око 450 нм) и Локалитет *L2* су сличне конфигурације (стрми кланац у коме су вегетација и земљиште недирнути деценијама), а шумску заједницу чини мешовита листопадна шума: буква (*Fagus sylvatica*), храст (*Quercus*), граб (*Carpinus*), багрем (*Robinia*) и липа (*Tilia*).

Узорци су сушени на 105°C до постизања константно суве масе (s.m.), уситњени, хомогенизовани и паковани (у цилиндричну геометрију пречника 7 см) за мерења методом високорезолуционе у спектрометријске анализе.

Мерења су извршена на HPGe детектору типа GMX произвођача ORTEC у нискофонској изведби. Типична маса узорка била је 50 г. Типично време мерења износило је око један дан. Спектри су обрађени помоћу компјутетрског кода MICRO-SAMPO. Тоталне грешке мерења су изражене на нивоу поверења 3 σ .

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Наши прелиминарни резултати о садржају радионуклида у лигниколним гљивама Фрушке горе (дванаест налаза и једанаест врста), приказани су у следећим табелама:

Табела 1 (Списак анализираних врста, локалитет, начин, живота и концентрације активности за ¹³⁷Cs и ⁴⁰K), *Табела 2* (Трансфер фактори за ¹³⁷Cs и ⁴⁰K). Локалитети су подељени на четири подлокалитета (микростаништа) означена следећим индексима: 1 = земљиште, 2 = пањ, 3 = мртво дебло, 4 = живо дебло или основа живог

дрвета. Статистичком кластер анализом груписани су подаци у виду дендрограма (График 1).

Пошто концентрација радиоактивног Cs у гљивама зависи од многих фактора: типа шуме (2), рН земљишта (3,8), станишта мицелије (12), врсте гљиве (5), еколошке групе (10) и многих других фактора (8), израчунати су трансфер фактори (11) који представљају однос између концентрације у плодном телу гљиве Bq/kg (s. m.) и концентрације у супстрату (TF1) и земљишту где дрво расте (TF2). За врсте које су териколне али преко корена у вези са дрветом рачунати су само TF2 фактори.

Према нашим анализама концентрација ^{40}K у плодним телима гљива широко варира у опсегу 45 ± 19 до 1710 ± 120 Bq/kg (s.m.), док је концентрација активности за ^{137}Cs у уском опсегу варирања од < 2.2 до 36 ± 4 , што је упоредиво са литературним подацима за гљиве - разграђиваче дрвета (10, 16, 17, 20, 21). Ниске концентрације ^{137}Cs у плодним телима лигниколних гљива тумаче се чињеницом да дрво као станиште мицелије има знатно мању концентрацију нуклида од слојева земљишта. Са друге стране, дрво као супстрат акумулира више ^{40}K (осим код неких врста *D. tricolor*, *G. lucidum*, *C. versicolor* (11,12) и *P. gibbosa*,

G. applanatum и *D. quercina*), па је и приступачност као и акумулација овог природног и есенцијалног радионуклида много већа за лигниколне врсте, нарочито за оне са печуркастим плодним телом које имају висок садржај воде и бржи промет материје, чиме је омогућен олакшан трансфер из земљишта (*A. polymyces*, *P. squarrosa*, *O. olearius* и *M. giganteus*). Једина корелација за усвајање ^{137}Cs и ^{40}K може да се уочи код *Pholiota squarrosa* која припада Cs- акумулаторској фам. *Strophariaceae* (8,10), и има највише TF вредности за оба елемента (^{40}K и ^{137}Cs), тако да прво активно усваја есенцијални ^{40}K , а затим његов аналог ^{137}Cs (8) Стога би она могла бити коришћена као биоиндикаторска врста у радиоеколошким студијама. Ова врста као облигатни паразит може да користи нутријенте који пролазе кроз ксилем дрвета, што јој омогућује и веће усвајање радиоактивних јона.

Пошто је степен радиоактивне акумулације посебно значајан за врсте које садрже биолошки активне материје (лековите врсте означене у табели са *), обратили смо пажњу нарочито на припаднике фам. *Polyporaceae s. lato* (између осталог садрже антитуморне полисахариде). Концентрација активности најкритичнијег радионуклида ^{137}Cs (који потиче из Чернобила) у овим врстама

варира од 2.2 (*C. versicolor*) до 9.4 ± 2.8 (*G. applanatum*) што је за ред величине мање него код *P. squarrosa* која има највишу активност концентрације од 55 ± 4 Bq/kg (s.m.).

Највеће концентрације су забележене за врсту *G. applanatum* са L1 и за врсту *P. gibbosa* са локалитета L2, што се може тумачити специфичностима терена (најнижа тачка нагиба) и самих микростаништа мицелије (зона богата хумусним материјама).

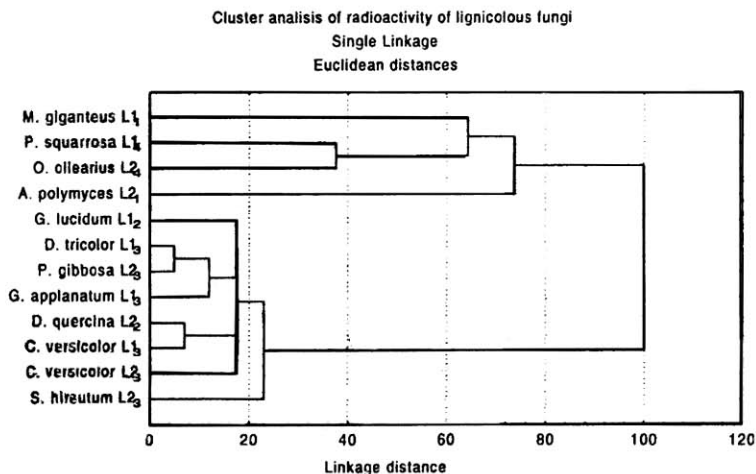
Нису пронађена значајнија одступања код *C. versicolor* са различитих локалитета, што би указивало на species специфичну акумулацију радионуклида у гљивама (2,5).

Статистичком кластер анализом наших резултата приказаних ден-

дрограмом издвајају се две групе гљива по микростаништима. Прву групу чине гљиве (са индексима 1 и 4), а другу групу са микростаништа означених индексима 2 и 3. Много веће концентрације активности забележене су код териколних и паразитских чија мицелија има веће могућности акумулирања радионуклида, како из земљишта, тако и преко киселема дрвета до којег продире мицелија паразитских врста. Ово указује на превасходни значај срединских услова у микростаништима за акумулацију радионуклида, поред специфичности везаних за врсте.

График 1:

Кластер анализа радиоактивности лигничолних гљива Фрушке горе

Табела 1. Списак лигничолних гљива Фрушке горе и концентрација активности за ^{137}Cs i ^{40}K u Bq/kg s. m.

Врста гљиве	Датум	Лока- литет	Начин живота	Супстрат	^{137}Cs	^{40}K
¹ <i>Coriuolus versicolor</i>	10.10.99. 7.9.99.	IV 2 IV 2	сап сап	м дебло трешње пањ букве	6.1±1.6 <2	60±30 45±19
² <i>Pseudotrametes gibbosa</i>	10.10.99.	IV 2	сап	м дебло храста	2.0±1.6	126±27
³ <i>Ganoderma applanatum</i>	07.10.99.	IV 1	сап	м дебло јавора	9.4±2.8	160±40
⁴ <i>Ganoderma lucidum*</i>	10.10.99.	IV 1	сап	пањ храста	6.2±2.0	200±50
⁵ <i>Meripilus giganteus*</i>	07.10.99.	IV 1	сап	земља у бази јавора	3.9±0.9	790±60
⁶ <i>Stereum hirsutum</i>	10.10.99. 07.10.99.	IV 2	сап	м дебло букве	36±4	230±40
⁷ <i>Pholiota squarrosa</i>	10.10.99.	IV 1	п	ж дебло букве	55±4	1290± 110
⁸ <i>Daedalea quercina</i>	10.10.99.	IV 2	сап	пањ букве	2.1±1.4	40±22
⁹ <i>Daedaleopsis confragosa var. tricolor</i>	07.09.99.	IV 1	сап	м грана липе	4.0±1.9	113±24
¹⁰ <i>Armillaria polymyces*</i>	10.10.99.	IV 2	сап	земља у бази пања храста	6.4±2.1	1710± 120
¹¹ <i>Omphalotus olearius*</i>	10.10.99.	IV 2	п	земља поред букве	1.9±0.5	1150± 50

¹(L. ex Fr.) Quel., *Polyporaceae s. lato*; ²(Pers. ex Pers.) Bond & Sing, *Polyporaceae s. lato*; ³Pers. ex Wallr.) Pat *Ganodermataceae*;

⁴Curt. ex Fr., *Ganodermataceae*; ⁵Pers. ex Fr.) Karst, *Polyporaceae s. lato*;

⁶(Wild. ex Fr.) S. F. Gray *Stereaceae*; ⁷(Muller-ex Fr.) Kummer, *Strophariaceae*;

⁸L. ex Fr., *Polyporaceae s. lato*; ⁹(Dicks. ex Fr.) Lev, *Polyporaceae s. lato*;

¹⁰(Pers. ex S. F. Gray) Sing, *Tricholomataceae*;

¹¹(DC. ex Fr.) *Paxillaceae*; * lekovite

Табела 2. Трансфер фактори-ТF1 гљива-супстрат (дрво) и трансфер фактори- TF2 гљива-земљиште за радионуclide ^{137}CS и ^{40}K

Врста гљиве	^{37}CS		^{40}K	
	TF1	TF2	TF1	TF2
<i>LI</i>				
<i>M. giganteus</i>		0.10±0.02		1.18±0.09
<i>G. lucidum</i>		0.07±0.02	11.76±8.81	0.44±0.11
<i>C. versicolor</i>		0.09±0.02		0.11±0.05
<i>G. applanatum</i>		0.05±0.02		0.38±0.10
<i>D. confragosa</i> <i>var. tricolor</i>		0.14±0.07		0.15±0.03
<i>P. squarrosa</i>	5.00±0.98	0.63±0.05	15.18±2.66	2.30±0.21
<i>LI</i>				
<i>A. polymyces</i>		0.24±0.38		2.76±0.20
<i>D. quercina</i>	0.42±0.44	2.76±0.20	1.00±0.93	0.06±0.03
<i>P. gibbosa</i>	0.40±0.36	0.01±0.01	4.34±3.14	0.19±0.04
<i>C. versicolor</i>			0.75±3.43	0.10±0.04
<i>S. hirsutum</i>		0.54±0.06		0.35±0.06
<i>O. olearius</i>		0.37±0.02		0.07±0.02

Литература:

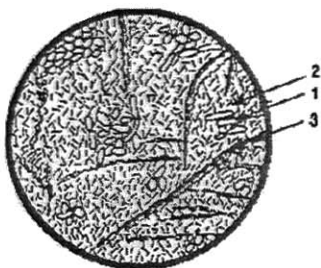
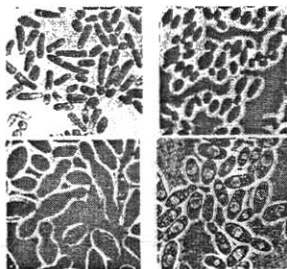
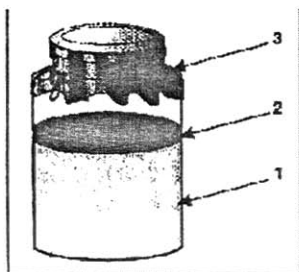
- G. Heinrich, J. Environ. Radioactivity 18: 229-245, (1993)
- G. Heinrich, Radiat. Environ. Biophys 31: 39-49, (1992)
- G. M. Gadd, New Phytol. 124, 25-60, (1993)
- G. Heinrich, H.J., Muller, K. Oswald, and A. Gries, Biochem. Physiol. Pflanzen 185: 55-67, (1989)
- G.M., Clint, J. Dighton, & S. Rees, Mycol. Research 95 (9): 1047-1051, (1991)
- H.P. Molitoris, Folia Microbiol. 39 (2): 91-98, (1994)
- M. Wainwright, *Fungi in medical biotechnology, An Introduction to fungal Biotechnology*. 1. Fungi-Biotechnology, John Wiley & Sons Ltd. Chichester, West Sussex, England (1992)
- Oolbekkink G.T. and Kuyper T.W., The Mycologist 3: 3-6, (1989)
- S. Yoshida and Y. Muramatsu, Environ Sci. 7(1): 63-70, (1994)
- S.P. Wasser, & A.A. Grodzinskaya, Content of Radionuclides in Macromycetes of the Ukraine in 1990-1991. In D.N. Pegler, E. Boddy, B. Ing & P.M. Kirk (editors). *Fungi of Europe: Investigation, Recording, and Conservation*, pp.189-210. Royal Botanic Gardens, Kew. (1993)
- Y. Muramatsu, & S. Yoshida & M. Ogawa, J. Environ. Radioactivity 22: 141-154, (1994)

ЧАЈНА ГЉИВА КОМБУХА НИЈЕ САМО ГЉИВА

Милорад СТОЈАНОВИЋ

Пољопривредни факултет, Београд

1. комбуха у тегли, 2. књига о комбухи,
3, 4. микроскопски приказ

Чајна гљива, у народу позната као *комбуха*, често је предмет расправа међу истраживачима. У литератури се помињу и њени други називи, као што су *руска медуза*, *волга медуза*, *олинка*, *јапанска чајна гљива*, *кинеска гљива*, *индијска гљива*... Код нас је прихваћен јапански назив *комбуха*, што је према одређеним ауторима погрешан назив, јер је *комбу* име за смеђе алге *Laminaria japonica*, која се у Јапану користи и као чај.

Смеђа, дебела навлака, пихтијасте конзистенције, која се ствара и одржава на површини чаја, представља чајну гљиву. Ранијим првобитним изучавањем у навлаци нису уочаване бактерије, већ само квасци, па је погрешно закључено да ћелије квасца стварају необичну слазаву масу, којој је дат назив *Medusomyces gisevii*.

Касније је утврђено да се слазавна маса чајне гљиве састоји од испре-

плетених нити целулозе, на којима су присутне штапићасте бактерије сирћетног врења, које се, као стриктни анаероби, налазе на спољашњој површини навлаке у непосредном контакту са кисеоником из ваздуха. Са унутрашње стране навлаке утврђено је да се налазе различите врсте квасаца, као факултативно анаеробни микроорганизми.

Данас се зна да чајна гљива представља заједнички живот квасаца и бактерија сирћетног врења. Ови микроорганизми су у јакој међусобној зависности, која представља симбиозу у ужем смислу речи. Квасци из шећера стварају алкохол, а бактерије створени алкохол користе као извор енергије превodeћи га у сирћетну киселину. С друге стране, квасци инвертазом превode сахарозу у редукујуће шећере глукозу и фруктозу и тиме омогућавају бактеријама да стварају глуконску киселину и друге производе метаболизма, који поред осталог штите квасце

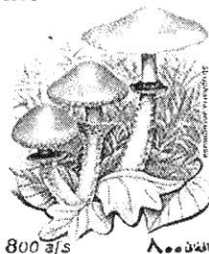
од конкурентних микроорганизама.

Микробиолошки састав чајне гљиве зависи од географских и климатских услова. Од бактерија симбиотску заједницу сачињавају најчешће *Acetobacter xylinum* и *Gluconobacter oxydans*, а од квасаца *Schizosaccharomyces pombe*, *Saccharomyces bisporus*, *Kloeckera apiculata*, врсте из рода *Candida* и *Torulopsis* и др. Биохемијске карактеристике и међусобни односи ових микробних асоцијација су веома сложени. Углавном су заступљени мутуалистички метаболитски компатибилни односи, метаболитски компатибилни типа коменсализам и метаболитски индиферентни односи.

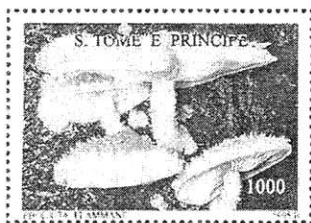
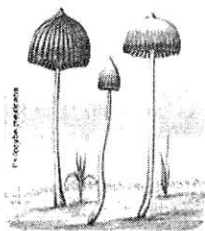

Ближе информације о *комбухи* могу се наћи у књизи *Гајење чајне гљиве комбухе* од аутора Милорада Стојановић и Иване Јанковић.

AFGHAN POST افغان پست
1998

REPUBLIQUE
DU BENIN
75f POSTES
1998

Овај број је илустрован микофилателстички: Авганистан, Бенин, Св. Тома и Принципе

Микофилателија је spoj два хобија микологије и филателије, односно представљање царства гљива на поштанским маркама.

У последњих неколико година сакупљачи марака широм света показују огромно интересовање за гљиве. У стручним филателистичким часописима у свету (*Michel, Stanley Gibbons*) процењује се да је тема *Гљиве на поштанским маркама* нагло избила на друго место по интересовању свих сакупљача на свету, оставивши иза себе и теме као што су *рибе, цвеће, спорт, аутомобили*, итд. Ради пуне информисаности морамо споменути да је најтраженија тема - заштићене животињске врсте.

Схвативши новонасталу ситуацију, поштанске управе многих земаља штампале су серије марака са прелепим гљивама. Тако, на пример, готово све новоформиране државе југоисточне Европе, брже боље, приказале су своје гљиве на маркама, и то: Молдавија и Белорусија чак по две серије, Словачка, Чешка, Литванија, Украјина, Македонија, Словенија, Хрватска и Босна и Херцеговина. Поред поменутих треба рећи да је у периоду од 1990. до 2000. године још 23 европске земље штампало своје серије и блокове

(од Исланда на северу до Кипра на југу).

У часопису *Билтен МДС* бр. 2, јесен 1996, дат је бледи приказ колико је стварно земаља издало поштанске марке на тему *Гљиве*. За оне који воле да буду више информисани, даћемо следеће податке: до тренутка када је овај број нашег часописа угледао светлост дана, поуздано се зна да су 173 државе широм света одштампале 2207 различитих марака. Прва поштанска марка на којој је приказана печурка штампана је у Румунији, јула месеца 1958. године, и на њој је приказана *Lepiota proserpa*. Исте године, само пар месеци касније, и Чехословачка издаје серију од 5 марака, а на првој у серији је опет *Lepiota proserpa*. Изгледа да је у то време *сунчаница* била најпопуларнија гљива. Затим следе: Пољска (1959), Бугарска (1961), СССР (1964), Монголија (1964), Сан Марино (1967), Централноафричка република (1967), НР Кореја (1968), Конго (1970) итд. То су почеци микофилателије, а од тада па до данас многе државе (посебно земље у Карипском мору, као што су Куба, Гренада, Доминика, Невис, Ст. Винцент) издавале су више серија марака, тако да укупан број серија прелази бројку од 300.

Овај број је илустрован микофилателистички:
Југославија (1-4),

Македонија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Бугарска,
Полска, Белорусија, Молдавија, Турска

Што се заступљености гљива тиче, најчешће су приказиване оне из фамилије *Boletaceae* чак 183 пута (посебно *Boletus edulis* 48 пута), затим гљиве из фамилије *Amanitaceae* 178 (посебно *Amanita muscaria* 41 пут). Ово је доказ да су ове две миколошке фамилије познате широм наше планете, неке због своје јестивости а

неке због своје лепоте.

Микофилателисте ипак највише интересују новитети, тј. најновија издања марака и блокова (Miniature sheet), јер се до тих информација тешко стиже. Па ево, *Свет гљива* ће и овога пута настојати да буде актуелан и понудиће Вам следеће податке сређене табеларно ради боље прегледности

Година	Земља	Бр. комада	Опис
1999	Исланд	2 марке	<i>Suillus grevillei</i> , <i>Agaricus campestris</i>
1999	Бугарска	1 блок	<i>Russula virescens</i> , <i>Agaricus campestris</i> , <i>Hygrophorus russula</i> , <i>Lepista nuda</i>
1999	Белорусија	4 м + блок	<i>Flammulina velutipes</i> , <i>Lyophyllum connatum</i> , <i>Kuehneromyces mutabilis</i>
1999	Кипар	4 марке	<i>Pleurotus eringii</i> , <i>Lactarius deliciosus</i> , <i>Sparassis crispa</i> , <i>Morchella elata</i>
1999	Југославија	4 марке	<i>Amanita virosa</i> , <i>Amanita pantherina</i> , <i>Hypholoma fasciculare</i> , <i>Ramaria pallida</i>
1999	Украјина	1 блок	<i>Armillariella mellea</i> , <i>Paxillus atromentosus</i> , <i>Pleurotus ostreatus</i> , <i>Cantharellus cibarius</i>
1999	Намибија	1 блок	<i>Termitomyces schimperi</i>
1999	Сенегал	4 марке	<i>Amanita phalloides</i> , <i>Coprinus atrementarius</i> , <i>Amanita virosa</i> , <i>Agaricus campestris</i>
1999	Костарика	2 марке	<i>Boletus edulis</i> , <i>Morchella esculenta</i>
1999	Никарагва	12 м + 2 б.	<i>Tricholoma ustaloides</i> , <i>Tricholoma pardinum</i> , <i>Tricholoma saponaceum</i> , <i>Tricholoma virgatum</i> , <i>Amanita echinocephala</i> , <i>Amanita inaurata</i> ...
1999	Индонезија	9 м + блок	<i>Mutinus bambusinus</i> , <i>Ascospiraris heinricherii</i> , <i>Mycena sp</i> , <i>Macroporus xanthopus</i> , <i>Geophyllum inponens</i> , <i>Termitomyces eurhizus</i>
2000	Исланд	2 марке	<i>Cantharellus cibarius</i> , <i>Coprinus comatus</i> <i>Geastrum pouzarii</i> , <i>Boletus satanoides</i> , <i>Morchella pragensis</i> , <i>Verpa bohemica</i>
2000	Чешка	4 марке	

Овај број је илустрован микофилателистички:
Чешка

(види табелу).

Уколико смо Вас заинтересовали, прикључите се и Ви армији микофилателиста и почните да сакупљате и волите гљиве и на овај

начин. Истина, овакве гљиве се не могу јести, али се зато у њиховој лепоти може визуелно неограничено уживати.

МАКРОМИЦЕТЕ У МОЛИКОВИМ ШУМАМА ПЛАНИНЕ ПЕЛИСТЕР

Митко КАРАДЕЛЕВ и Катерина РУСЕВСКА

Институт за биологију, Природно-математички факултет

Гази Баба 66, п.ф. 162, Скопје

АПСТРАКТ

Истраживане су макромицете моликових шума на планини Пелистер и укупно је регистровано 158 врста, од којих 74 лигниколних и 83 териколних. Од лигниколних врста највише је сакупљено на *Pinus peuce* (45), затим на *Abies borisii regis* (27), док је 8 врста заједничко за оба домаћина. Од териколних врста на већи део расле су у шумама молике (83), од којих су 39 микоризне. Као карактеристичне врсте за моликове шуме на планини Пелистер могу се издвојити *Suillus sibiricus* и *Chroogomphus helveticus*.

УВОД

Планински масив Баба (одомаћено име је Пелистер), са највишим врхом Пелистер (2601), налази се у југозападном делу Македоније, северно од Преспанског језера. Већи део планине (10400 ха) је 1948. проглашен за Национални парк. Главни разлог за то јесте заштита ендемо-реликтног бора молика (*Pinus peuce*). Вегетацију планине Баба детаљније су истраживали И. Хорват, Х. Ем, С. Дјевков, Р. Ризовски и други. Констатовано је 8 шумских и 13 травнатих заједница, од којих се само на овој планини развијају: *Gentiano luteae* - *Pinetum peucis abietetosum*, *Digitali viridiflorae* - *Pinetum peucis*, *Coccineo* - *Alnetum glutinosae*, *Diantho myrtinervii* - *Festucetum* и *Knautio* - *Calamagrostidetum*. Прве две заједнице припадају моликовим шумама и развијају се између 1200 и 2100 м надморске

висине. Прва заједница се развија од 1200 до 1600 м, а друга између 1600 и 2100 м.

Квалитативни и квантитативни састав макромицета планине Пелистер до сада су истраживали М. Тортић и М. Караделев.

Материјал и метод

Подаци о истраживањима макромицета планине Пелистер потичу из ранијих истраживања (Тортић 1967, 1968 и 1987; Караделев 1993, 1995, 1998), као и сопствених истраживања у периоду 1999-2000. Главни акценат истраживања дат је макромицетима двеју моликових заједница, *Digitali viridiflorae*-*Pinetum peucis* и *Gentiano luteae*-*Pinetum peucis abietetosum*. Материјал је сакупљан у пролећним и јесењим месецима, док је преко лета суво и вруће и веома мали број врста развија своја плодишта. За детерминацију гљива

коришћени су следећи кључеви и монографије: Moser 1983, Breitenbach & Kranzlin (1981, 1986, 1991, 1995), Julich (1984); Ryvar den, Gilbertson (1993-1994); Eriksson, Hjørtstam, Ryvar den (1973-1984) и др.

Примерци од констатованих врста презервирани су у МАКОМО (Македонска колекција микроорганизама), на Институту за биологију, ПМФ - Скопје.

Листа врста

Врсте гљива	супстрат	заједница
<i>Albatrellus cristatus</i> (Schaeff. : Fr.) Kotl. et Pouz.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Amanita caesarea</i> (Scop. : Fr.) Pers. ex Schw.		D.v.-P.p.
<i>Amanita muscaria</i> (L. : Fr.) Hooker		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Amanita pantherina</i> (DC : Fr.) Secr.		D.v.-P.p.
<i>Amanita rubescens</i> (Pers. : Fr.) S. F. Gray		G.l.-P.p.a.
<i>Amanita umbrinolutea</i> Secr.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Amphinema byssoides</i> (Fr.) John Erikss.	Pinus peuce	
<i>Amylocorticium cebenense</i> (Bourd.) Pouzar	Abies	
<i>Amylostereum chailletii</i> (Fr.) Boid.	Abies, P.peuce	
<i>Armillariella mellea</i> (Vahl. in Fl. Dan. : Fr.) Karst. s.l.	Abies	
<i>Athelia epiphylla</i> Pers.	Pinus peuce	
<i>Athelopsis glaucina</i> (Bourd. et Galz.)	Abies	
<i>Boletus edulis</i> Bull. : Fr. s.l.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Boletus erythropus</i> (Fr. : Fr.) Pers.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Boletus fechtneri</i> Vel.		G.l.-P.p.a.
<i>Botryobasidium botryosum</i> (Bres.) John Erikss.	Pinus peuce	
<i>Botryobasidium subcornatum</i> (v. Hohn. et Litsch.) Donk	Pinus peuce	
<i>Calocera viscosa</i> (Pers. : Fr.) Fr.	Abies, P.peuce	
<i>Calocybe onychina</i> (Fr.) Donk		G.l.-P.p.a.
<i>Camarophyllus russocoriaceus</i> Bk. et Br.		G.l.-P.p.a.
<i>Cantharellus cibarius</i> Fr.		G.l.-P.p.a.
<i>Cantharellus tubaeformis</i> (Bull.) Fr.		G.l.-P.p.a.
<i>Chroogomphus helveticus</i> (Sing.) Mos.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Clavaria rugosa</i> (Fr.) Schroet. s.l.		G.l.-P.p.a.
<i>Clitocybe costata</i> Kühn. et Romagn.		G.l.-P.p.a.
<i>Clitocybe inversa</i> (Scop. : Fr.) Quél.		G.l.-P.p.a.
<i>Clitocybe odora</i> (Bull.: Fr.) Quél.		G.l.-P.p.a.
<i>Clitocybe trullaeformis</i> Fr. ss Bres.		G.l.-P.p.a.
<i>Clitopilus prunulus</i> (Scop. : Fr.) Kummer		D.v.-P.p.
<i>Collybia butyracea</i> (Bull.: Fr.) Quél. var. asema Fr.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Collybia butyracea</i> (Bull.: Fr.) Quél.		D.v.-P.p.
<i>Collybia dryophila</i> (Bull. : Fr.) Krummer		D.v.-P.p.
<i>Collybia racemosa</i> (Pers.: Fr.) Quél.		G.l.-P.p.a.
<i>Collybia tuberosa</i> (Bull.: Fr.) Quél.		D.v.-P.p.; G.l.-P.p.a.
<i>Conocybe tenera</i> (Schff.: Fr.) Kühn.		D.v.-P.p.

<i>Coprinus niveus</i> (Pers. : Fr.) Fr.	na ekskrementima	
<i>Cristinia helvetica</i> (Pers.) Parm.	Pinus peuce	
<i>Crucibulum laeve</i> (Bull. : DC)	na grančici	
<i>Cyatus olla</i> Batsch ex Pers.	u travi	
<i>Cystoderma carcharias</i> (Pers. ex Secr.) Fay.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Cystoderma fallax</i> Smith et Singer		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Dacrymyces stillatus</i> Nees : Fr.	Abies	
<i>Dacryobolus sudans</i> (Fr.) Fr.	Abies	
<i>Dichomitus campestris</i> (Quél.) Doman. et Orliez	Corylus avellana, Fagus	
<i>Entoloma byssisedum</i> (Pers. : Fr.) Donk		G.l.-P.p.a.
<i>Exidiopsis grisea</i> (Pers.) Bourd. et Maire	Abies	
<i>Fomitopsis pinicola</i> (Sw. : Fr.)	Pinus peuce	
<i>Ganoderma applanatum</i> (Pers. ex Wallr.) Pat	Abies	
<i>Gleophyllum abietinum</i> (Bull. : Fr.)	Abies	
<i>Gloeocystidiellum citrinum</i> (Pers.) Donk	Abies, P. peuce	
<i>Hapalopilus nidulans</i> (Fr.) P. Karst.	Abies	
<i>Hapalopilus salmonicolor</i> (Berk. et Curt.) Pouz.	Pinus peuce	
<i>Heterobasidion annosus</i> (Fr.) Bref.	Pinus peuce	
<i>Heyderia abietis</i> (Fr.) Link	na iglicama Abies	
<i>Hydnum repandum</i> (L. : Fr.)		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Hydnum rufescens</i> Fr.		D.v.-P.p.
<i>Hygrocybe conica</i> (Scop. : Fr.) Krummer		G.l.-P.p.a.
<i>Hygrocybe calophyllus</i> Karst.		G.l.-P.p.a.
<i>Hygrocybe camarophyllus</i> (A. et S. : Fr.) Fr.		G.l.-P.p.a.
<i>Hygrocybe chrysodon</i> (Batsch) Fr.		G.l.-P.p.a.
<i>Hygrophorus aurantiaca</i> (Wulf. : Fr.) R. Mre.		D.v.-P.p.
<i>Hyphoderma praetermissum</i> (Karst.) Erikss. et Strid	Pinus peuce	
<i>Hyphoderma setigerum</i> (Fr.) Donk	Abies, P. peuce	
<i>Hyphodontia pallidula</i> (Bres.) J. Erikss.	Pinus peuce	
<i>Hypholoma fasciculare</i> (Huds. : Fr.) Kummer	Pinus peuce	
<i>Hypochnicium punctulatum</i> (Cooke) John Erikss.	Pinus peuce	
<i>Inocybe geophylla</i> (Sow. : Fr.) Kummer		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Inocybe geophylla</i> (Sow. : Fr.) Kum. var. violacea Pat.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Inocybe pudica</i> Kühn.		D.v.-P.p.
<i>Inonotus polymorphus</i> (Rostk.) Bond. et Sing.	Fagus	
<i>Laccaria amethystea</i> (Botl. ex Hooker) Murr.		G.l.-P.p.a.
<i>Laccaria laccata</i> (Scop. ex Fr.) Bk. et Br.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Lactarius deliciosus</i> (L. ex Fr.) S. F. Gray		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Lactarius mitissimus</i> Fr.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Lactarius salmonicolor</i> Heim et Leclarie		G.l.-P.p.a.
<i>Lentinus lepideus</i> (Fr. : Fr.) Fr.	Pinus peuce	
<i>Leotia lubrica</i> Pers.		D.v.-P.p.
<i>Lepiota clypeolaria</i> (Bull. : Fr.) Quél.		G.l.-P.p.a.
<i>Lepiota ventriosospora</i> Reid		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Lepista nebularis</i> Batsch ex Fr.) Kummer		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Leptosporomyces galzinii</i> (Bourdot) Julich	Pinus peuce	
<i>Leucocortinarius bulbiger</i> (A. et S. : Fr.) Sing.		G.l.-P.p.a.
<i>Lycoperdon echinatum</i> Pers.		G.l.-P.p.a.
<i>Macrocyttidia cucumis</i> (Pers. : Fr.) Heim		G.l.-P.p.a.

<i>Macrolepiota procera</i> (Scop. : Fr.) Sing		D.v.-P.p.
<i>Marasmius androsaceus</i> (L. : Fr.) Fr.	na iglicama Abies i P.peuce	D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Marasmius chordalis</i> Fr.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Marasmius rotula</i> (Scop. : Fr.) Fr.	Alnus?	
<i>Melanoleuca graminicola</i> (Vel.) Kühn. et Marie		D.v.-P.p.
<i>Micromphale perforans</i> (Hofm. ex Fr.) Sing.	na iglicama Abies	G.l.-P.p.a.
<i>Mycena amicta</i> (Fr.) Quéf.		D.v.-P.p.
<i>Mycena aurantiomarginata</i> (Fr.) Quéf.	na iglicama Abies i P.peuce	D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Mycena capillariipes</i> Peck	na iglicama Pinus peuce	D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Mycena clavicularis</i> (Fr.) Gill.	na iglicama i šiškarka P.peuce	D.v.-P.p.
<i>Mycena epipterygia</i> (Scop. ex Fr.) S. F. Gray		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Mycena galericulata</i> (Scop.: Fr.) Quéf.	Pinus peuce	
<i>Mycena pura</i> (Pers. : Fr.) Kummer		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Mycena rosea</i> (Bull.) Sacc. et Dalla Costa		G.l.-P.p.a.
<i>Mycena rosella</i> (Fr.) Kummer	na iglicama	D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Mycena rubromarginata</i> (Fr. : Fr.) Kummer		D.v.-P.p.
<i>Mycena viscosa</i> (Secr.) R. Mre.	Pinus peuce	D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Oligoporus fragilis</i> (Fr.) Gilb.& Ryv.	Pinus peuce	
<i>Onnia tomentosa</i> (Fr.) P. Karst.	Pinus peuce	
<i>Otidea onotica</i> (Pers.) Fuckel		G.l.-P.p.a.
<i>Panellus mitis</i> (Pers. : Fr.) Sing.	Abies	
<i>Paxillus atrotomentosus</i> (Batsch.) Fr.	Pinus peuce	
<i>Peniophora incamata</i> (Fr.) Karst.	Fagus	
<i>Peniophora piceae</i> (Pers.) John Erikss.	Abies	
<i>Phaeolus schweinitzii</i> (Fr.) Pat.	Pinus peuce	
<i>Phanerochaete sordida</i> (Karst.) Erikss. et Ryv.	Abies, Fagus	
<i>Phanerochaete gigantea</i> (Fr.: Fr.) Rattan et al.	Pinus peuce	
<i>Phanerochaete sanguinea</i> (Fr.) Pouzar	Pinus peuce	
<i>Phellinus hartigii</i> (All. et Schn.) Bond.	Abies, P.peuce	
<i>Phellinus igniarius</i> (L. : Fr.)	Salix	
<i>Phellinus pini</i> (Thore : Fr.) Pilat	Pinus peuce	
<i>Phellodon melaleucus</i> (Fr.) P. Karst.		G.l.-P.p.a.
<i>Phlebia queletii</i> (Bourd. et Galz)	Abies	
<i>Phlebiella vaga</i> (Fr.) P. Karst.	Pinus peuce	
<i>Phlebiopsis gigantea</i> (Fr.) Jülich	Pinus peuce	
<i>Piloderma byssinum</i> (P. Karst.) Jülich	Pinus peuce	
<i>Plicaturopsis crispa</i> (Fr.) Reid	Fagus	
<i>Pluteus atromarginatus</i> (Konr) Kühn.	Pinus peuce	
<i>Pseudoclitocybe cyathiformis</i> (Bull.: Fr.) Sing		G.l.-P.p.a.
<i>Ramaria apiculata</i> (Fr.) Donk	Pinus peuce	
<i>Resinicium bicolor</i> (Alb. et Schw. : Fr.) Parm.	Pinus peuce	
<i>Russula delicata</i> Fr.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Russula nigricans</i> (Bull.) Fr.		G.l.-P.p.a.
<i>Schizophyllum commune</i> Fr.	Abies	
<i>Sistotrema brinkmanii</i> (Bres.) John Erikss.	Abies, P.peuce	
<i>Skeletocutus amorpha</i> (Fr.) Kotl. et Pouz.	Abies, P.peuce	
<i>Stereum hirsutum</i> (Willd) Pers.	Alnus, Fagus	
<i>Stereum rugosum</i> (Pers. : Fr.)	Fagus	
<i>Stereum sanguinolentum</i> (Alb. et Schw. : Fr.) Fr.	Abies, P.peuce	

<i>Strobilurus stephanocystis</i> (Hora) Sing.	Alnus, Fagus	D.v.-P.p.
<i>Stropharia aeruginosa</i> (Curt.:Fr.) Quél.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Stropharia semiglobata</i> (Batsch : Fr.) Quél.	na ekskrementima	
<i>Stropharia squamosa</i> (Pers. : Fr.) Quél.	nepoznati supstrat	
<i>Suilus luteus</i> (L. : Fr.) S. F. Gray		D.v.-P.p.
<i>Suilus piperatus</i> (Bull. : Fr.) O. Kuntze		G.l.-P.p.a.
<i>Suilus sibiricus</i> (Sing.) Sing.		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Trametes versicolor</i> (L. : Fr.) Quél.	Alnus, Fagus	
<i>Trechispora farinacea</i> (Fr.) Libert	Pinus peuce	
<i>Trechispora vaga</i> (Fr.) Libert	Pinus peuce	
<i>Trechispora microspora</i> (P. Karst.) Libert	Pinus peuce	
<i>Trichaptum abietinum</i> (Fr.) Ryv.	Abies	
<i>Trichaptum fuscoviolaceum</i> (Fr.) Ryv.	Pinus peuce	
<i>Tricholoma saponaceum</i> (Fr.) Kummer		G.l.-P.p.a.
<i>Tricholoma sulphureum</i> (Bull. : Fr.) Kummer		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Tricholoma terreum</i> (Schff. : Fr.) Kummer		D.v.-P.p; G.l.-P.p.a.
<i>Tubulicrinis glebulosus</i> (Bres.) Donk	Abies	
<i>Tubulicrinis angustus</i> (D.P. Rogers & Weresub) Donk	Pinus peuce	
<i>Tubulicrinis calothrix</i> (Pat.) Donk	Pinus peuce	
<i>Tyromyces caesius</i> (Schard. : Fr.) Murr.	Abies	
<i>Tyromyces fragilis</i> (Fr.) Donk	Pinus peuce	
<i>Vesiculomyces citrinus</i> (Pers.) Hagstrom	Pinus peuce	
<i>Xerocomus chrysenteron</i> (Bull. ex St. Amans) Quél.		D.v.-P.p.
<i>Xeromphalina cornui</i> (Quél.) Favre		G.l.-P.p.a.
<i>Xeromphalina fellea</i> R. Mre et Mal.		D.v.-P.p.

G.l.-P.p.a. - Gentiano luteae - Pinetum peucis abietetosum

D.v.-P.p - Digitali viridiflorae - Pinetum peucis

ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧАК

У истраживаном подручју регистровано је укупно 158 врста, од којих су 74 лигниколне, т.ј. расле су на опалим стаблима, гранама и корјењу дрвећа и грмља, а 83 териколне. Од лигниколних врста највише је сакупљено на *Pinus peuce* (45), затим на *Abies borisii regis* (27) док је 8 врста заједничко за оба домаћина. Сасвим мали број врста (6) је сабран на букви, 3 врсте су расле на *Alnus glutinosa*,

а само једна на *Corylus avellana*. Од лигниколних врста највећи део су расле као сапрофити (71), док су 8 врста паразити. Од паразитских врста као најчешћи и најопаснији се јављају: *Phaeolus schweinitzii*, *Fomitopsis pinicola*, *Heterobasidion annosus*, *Phellinus hartigii* и др. Као најчешће лигниколне врсте у моликовим заједницама могу се издвојити: *Athelia epiphylla*, *Botryobasidium subcoronatum*, *Stereum sanguinolentum*

tum, *Trichaptum abietinum*, *Trichaptum fuscoviolaceum*, *Trechispora farinacea* и др. Неке од лигничолних врста као: *Phellinus pini*, *Ramaria apiculata*, *Trichaptum fuscoviolaceum* расту специјално на *Pinus peuce*, док су врсте: *Amylostereum chailletii*, *Peniophora piceae*, *Phlebia queletii*, *Phellinus hartigii* и *Trichaptum abietinum* карактеристичне за јелу.

Од териколних врста највећи део су расле у шумама молике (83), од којих су 39 врста микоризне. Неке од териколних врста се у јесењем периоду јављају масовно. Такве су: *Boletus edulis*, *Amanita rubescens*, *Colybia dryophila*, *Hydnum repan-*

dum, *Inocybe geophylla*, *Laccaria laccata*, *Lactarius deliciosus*, *Cantharellus cibarius*, *Mycena rosella*, *Russula delica*, *Stropharia semiglobata*, *Suillus luteus* и др. Део регистрованих врста као: *Mycena capillaripes*, *Mycena clavicularis*, *Marasmius androsaceus*, *Mycena aurantiomarginata* расле су на иглицама бора, док последње две као и *Heyderia abietis* и *Micromphale perforans* сабрале су и са иглицама јеле.

Као карактеристичне врсте за моликове шуме на планини Пелистер могу се издвојити: *Chroogomphus helveticus*, *Ramaria apiculata* и *Suillus sibiricus*.

Литература:

Breitenbach, J., Kranzlin, F. (1981, 1986, 1991, 1995). *Fungi of Switzerland*, vol 1,2,3,4. Edition Mykologia, Lucerne.
 Ем, Х., Џеков, С., (1970). *Моликата и моликовите Шуми на Пелистер*. Збор. симпоз. Молика 2-6. Зем.-Шум. фак. Универз. Скопје.
 Eriksson, J., Hjortstam, K., Ryvarden, L. (1978-1984). *The Corticiaceae of North Europe 5-7*. Fingiflora, Oslo.
 Eriksson, J., Ryvarden, L. (1973-1976). *The Corticiaceae of North Europe 2-4*. Fingiflora, Oslo.
 Horvat, I., et al., (1974). *Vegetation Sudosteurogas*. Geobotanica selecta. IV. Stuttgart.
 Jülich, W. (1984). *Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Blätterpilze. Kleine Kryptogamenflora Bd. II b/1*. Stuttgart.
 Karadelev, M. (1993). *Contribution to the knowledge of wood-destroying fungi in the Republic of Macedonia*. Young Expl. Mac., Skopje.
 Караделев, М. (1995). *Изучување на вишите габи во Македонија II*. Квалитативно-

квантитативни истражувања на лигничолните макромисети во разни шумски заедници на планината Пелистер. Екол. Зашт. Живот. Сред., 3(1-2), 3-12.
 Karadelev, M. (1998). *Basidiomycetes on Molika pine (Pinus peuce Griseb.) - relict and endemic pine on Central Balkan*. Forest Research Institute - Bulgarian Academy of Sciences, 266-269.
 Moser, M. (1983). *Die Röhrlinge und Blätterpilze. Kleine Kryptogamenflora Bd. II b/2*. Stuttgart.
 Ryvarden, L., Gilbertson, R.L., (1993-1994). *European polypores. Part 1, 2*. Fungiflora, Oslo.
 Тортић, М. (1967). *Лигничолни габи на моликата (Pinus peuce Griseb.) во националниот парк Пелистер*. Шумарски преглед. Скопје 5/6, 68-74.
 Tortić, M. (1968). *Fungus collections in the Pinus peuce forests in the Pelister National Park*. Ceska Mycologie 22 (3),
 Tortić, M. (1987). *Main character of the mycoflora in forests of Pinus peuce Griseb*. Acta Bot. Croat. 46, 145-151.

ЈАЛОВА ЈЕСЕН

Драгослав МИХАИЛОВИЋ

приповетка (III последњи наставак)

7.

Просто ме хвата мука и од погледа на пут који ме чека. Он више није заморан, него гороломан. Ко ће се из те вратоломије са успонима и падовима од педесет степени, где мораш скакати с камена на камен као дивојарац, уопште успети? Куда ће се успети? Шта ће га горе сачекати?

Ништа не видим, ништа не знам, а од очајања и не желим да знам. Крећем готово насумице, преко прве увалице која ми се указује. Идем, пад куд пукло да пукло.

Јако сам уморан, бриде ми и горе и ноге и руке. Имам срећу што сам код куће обуо добре, јаке ципеле, које ми чврсто стежу стопала и не пропуштају воду, иначе бих досад већ био бос.

Моја интернационална опрема, бар једним делом, сад потпуно оправдава свој углед. Бечејски шешир, истина, до пола обода и наглавка ми је промочен знојем и доста је омекшао; на застанцима га скидам са главе, која ми се пуши од врелине, да бих се обрисао одавно мокром марамицом. Али багрданска корпа, а нарочито вити руски штап, скакућу у мојим рукама чило као брдски коњићи.

Дубока гљиварска котаричица, намењена за друге сврхе, чврсто и густо испреплетена од жилавог моравског врбовог прућа, на спуту ми служи као поштапалица и могу се на њу ослонити готово читавом тежином. Увија се подамном и шкрипи, али издржава ме, носећи у себи и богат улов од неколико неупотребљивих трудова. А већ лаковани змијасте штап, од мени непознатог белог дрвета налик на јасен – вероватно из Сибира, помишљам, и то му у мојим очима придаје неку тајанственост – лак и танак као прст и са природном искошеном куком, показује многоструку корисност. Њиме се поштапам и на равном и на неравнинама, окачињем се о грану кад хоћу да се извучем уз стрму литицу или да низ њу сиђем, користим га као басамак, забадајући га у земљу и препречујући га под ногама. Разноврстан је и богат у својим сврхама као они дебели и шарени вашарски перорези са гомилом додатака, способни за дванаест различитих радњи, који задивљују децу и сељаци.

Често погледам у небо. Хоћу ли успети да се извучем пре мрака? Стрепња ми даје снагу, коју једва да још уопште имам.

Често и падам и приседам на за-

дњицу. Изда ли ме, помишљам та-
да, кичма, од које већ патим, сло-
ним ли ногу или руку, готов сам.
Нити ће ме ко овамо тражити ни-
ти ће моћи да ме нађе. Али засад
све пролази без озбиљнијих испа-
да.

Изгубио сам сваки рачун о правцу
којим се крећем. Стално се вучем
кобајаги напред, правећи, додуше,
заобиласке које ми намеће терен,
али да ли је тај правац стварно
онај који води напред, или идем
лево, десно или чак и натраг, не
знам. Једино знам да морам да се
мрдям.

Већ познајући своју способност
сналажења међу предметима, која
је таква да се могу изгубити у со-
пственом стану, посебно ме брине
што нигде ништа не видим. Кад
бих негде угледао нешто према
чему бих се могао одредити, било
би ми лакше. Овако, само некуд
врљам, пентрам се и суљам, падам
и устајем, и сам себи личим на
мрава који тражи прелаз преко
дебеле реке, а ништа му не пружа
сламку која би му дала наду.

Појављују се преда мном и неки
уздужни гребени обрасли високом
свежом травом, као ножем урезани
у крш. Са својих десетак метара,
нису дуги, као што нису ни шири
од педесетак сантиметара, и на-
лик су на ону горњу конструкцију
моста на Морави, којом су се не-
кадашњи ћупријски клинци сло-
бодно кретали. Букве, јеле, боро-

Академик Драгослав Михаиловић
(1930.) припада врху српске књи-
жевности. Објавио је, између ост-
талог, књиге: *Фреде, лаку ноћ*
(1967), *Кад су цветале тикве*
(1968), *Петријин венац* (1975),
Ухвати звезду падалицу (1983),
Чизмаши (1983), књигу драма
Увођење у посао, и друго.

Пре отприлике годину-две дана,
рекли смо г. Михаиловићу, нашем
сталном читаоцу, *Напишите не-
што за нас*, и било како било, тек
Свет гљива је, ево, овим бројем са
задовољством одштапао у це-
лости можда прву у српској књи-
жевности гљиварску приповетку
Јалова јесен.

О чему се ради у прва два наставка приповетке *Јалова јесен*, штампане у бројевима 10. и 11. *Света гљива?*

Кишовито лето на планини те године преварило је печурке... започиње приповетка, у којој убрзо срећемо и главног јунака, заљубљеника у природу, шетача и гљивара, можда баш и не толико доброг гљивара као што је његов комшија Аџа. Једном, почетком октобра, наговорио га је да га поведе са собом. И кренули су, комшијиним препотопским аутомобилом до пред шуму на Дивчибарама, а онда, као што је ред, свако својим путем (наш јунак са псом Жућом), да се, према договору, нађу на заказаном месту кроз следећа два сата. Та два сата су се битно продужила, а шетња кроз шуму и гљиварење све више се претварало у неизвесно губљење у шуми. И... онда трећи и завршни наставак приповетке *Јалова јесен*, који штампамо у овом бр. 12. *Света гљива*

Редакција

ви, разно шибље расту непомредно уз њега, али метар или два ниже. Личе ми у ствари на завршетак свих ових невероватних успона и падова, после којег ћу скоцити пред Аџина кола.

Храбро се запућујем ка првом од њих. Да се испењем на природну греду потребна ми је ваљда још већа вештина, па и већа снага него дотле, и наново ми помоћ пружају и моја котарица и мој штап. Наслањам се, вучем помоћу њих, одгуркујем. Повремено ми колена долазе у висину браде и добијам жељу само да раширим ноге и да гребен зајашем као коња, док се мало не одморим.

Најзад успевам да га савладам. Још неколико корачаја - и, надам се, ту сам. А тада видим да се греда одједном окомито завршава, падајући неколико метара у нови крш, одакле се наново устремљује онај непрегледни успон. Природа се са мном још једном поиграла.

Три-четири пута ме ови гребени варају. А онда, кад још један са стране угледам - и тај изгледа као да обећава спас - мирно кажем:

Е, нећеш више!

И уз бректање продужим поред њега, оним правцем који није никакав правац.

С времена на време бацам поглед на ручни часовник. Али не могу да се сетим да ли сам се од Аџе одвојио пре два, три или четири

сата, нити би ми то сада много значило. Више страхујем да ме у планини не затекне ноћ. И све че-шће се осврћем према небу.

Изненада, онај вртоглави успон се завршава и без икакве најаве пре-лази у доста блажу, неколико де-сетина метара дугу камениту уз-брдицу, прошарану ситним пре-сађеним боровима. Између каме-ња пробија се крупна трава.

Горе преда мном, видим, више нема ни урвина, ни тамног хлада, ни дебелих стабала. Овални видик је чист и широк и изнад њега се плави дебело небо без облака. О, фалим те, Боже, што рекле бабе.

Ту сам, мислим тријумфално. И журим, помажући се и штапом и корпом. Напред! Стигли смо! Из-вукао сам се!

Жућо! викнем. *Стигли смо, дођи!*

Журим све више, као тркач пред циљем. Дошавши висином очију до ивице, угледам пред собом не-ки колски пут.

Шта ли је сад ово? Да ли то туда пролазе сељачка воловска кола? Где сам ово?

Начиним још неколико корака, док се не испнем на некакав зе-мљан пут. И видим да сам се на-шао на огромној, заобљеној, погу-реној висоравни. Читав видик на њој заузима зелен и ћелав забео, који се на неколико стотина мета-ра негде губи, вероватно на пади-ни с те стране.

Шта је ово, мислим се.

Окрећем се налево и поглед ми пуца на неколико стотина метара дубоку затамњену клисуру и, из-над њене усечене ивице, на из-бељен асфалтни пут. Њиме, ми-моилазећи се, промакну на леву и десну страну два аутомобила си-тна као бубашвабе. И ја пут пре-познам као ваљевски, према Див-чибарама.

Господе, рекнем усред главе при-роде, како си успео да ме доведе ш догде? Ако си хтео да ми по-кажеш место према којем ћу се разабрати у беспућу, баш си ми помогао. Сад комотно могу да се убијем, само да имам чим.

8.

Стојим запањен још неколико тре-нутака, па храмљући и вукући се, догегам се до ивице забела према клисури. Видим да онај земљани пут иде поред мене ивицом висо-равни опет некуд према Ваљеву. (Ма, ког ћу врага у Ваљеву!) Рас-прострем опрему око себе и те-шко се спустим на очупану тра-вицу. Окренем ноге ка узвисини и, наслонен на лакат, уживам у при-зору. Да сада имам неку моћ, као дете које сања, па да само раши-рим руке и полетим! Планирајући изнад провалије као јастреб, за тили час бих се отмено спустио на друм.

Жућа дотрчи до мене и исто као ја, с ногама према узвисини, прилегне на бок. Зажмури као да се спрема да заспи.

С оног краја висоравни куда је нестао пољски пут, обасјава нас последњи, наранџаст сунчев зрак. Изгледа као да само што није утрнуо.

Спустим засукане рукаве на дебелој планинској кошуљи и прилегајући, наслоним главу на мишицу.

Само један минут, кажем гласно.

И одмах задремам.

После минут-два будим се. Чини ми се да су ми ноге мало олакшале. А и глава као да ми је нешто бистрија.

Ајде, кажем псу.

И устајем. Он послушно устаје за мном.

Прикупим око себе опрему и одлучно кренем у провалију.

Ако за пола сата, додајем, док ме очајна животиња с неразумевањем гледа у лице, *не ступимо на ваљевски друм*, пропали смо

Сад више много и не бирам. Ослањајући се и на штап и на корпу, користим окомит пад пред собом и на сваком питомијем месту без камења пружам што крупније кораке. Клизам се на трави и суљам на боковима, падам на задњицу и фузам се на њој као на санкама. Губим притом мој гљивљи улов и

педантно га скупљам и враћам у корпу.

Наилазим на свом путу и на тешке препреке. Велика дрвета, дебеле полоњене гране, сува висока трава са скривеним рупама и јаружицама, огромне стене, спуст од педесетак степени - све ми се на мом походу пречи и супродставља. Али не колебам се пред њима, нити губим време у размишљању. Прихватам прво решење које ми се понуди и просто сунем низ тај правац.

Доста сам већ изгребан, и по лицу и по рукама, а и одећа ми све више страда. Јакну сам одавно скинуо и привезао је на леђима и не могу да оџеним колико је оштећена. Панталоне су ми и на коленима и на туру исцепане, а плетени прслук је трње на два-три места разврцало. Ципеле, које ме, зачудо, још служе, и одело доста су ми блатњави. Али не задржавам се око тога и грабим кроз непроход. Једино управљам поглед ка оном усеку, где ми лежи невидљив спас.

На гору пада све осетнији мрачак и мене око срца све више стеже страхак. Увелико хвата и октобарска планинска хладноћа, коју, онако врео, ипак не осећам. Колико ми је, само се питам, још остало? Хоћу ли успети?

Тако се, некако, смандрљам до дна клисуре. И опет ме пресреће некаква река. Скакућући као држав јарац и омичући се клизавим ци-

пелама у воду, без предомишљања је прегазим. Усек са спасоносним друмом сад је негде високо нада мном и, кроз већ замрачену шуму, не могу да га видим. Али одатле не може бити даље од стотинак метара и ваљда га више не могу промаштити.

Приседнем на неки камен да отпразним одећу од воде, па одмах насланем на клизав успон. Опет морам да врљам лево и десно док заобилазим препреке. Све чешће почињем да наилазим и на некакво густо трње. То су грмови дивље руже и трњине, планинска трнова шљива, високи купињази и ниски јагодњази, који ме непрекидно потплићу, и још ко зна какво опасно шибље и они преда мном понекад граде прави зид, који не могу да пробијем.

Сагињем главу, тако да једва пред собом могу да гледам. Али гурам право напред, откачињући трнове с одеће и пазећи да ме што мање повређују.

Петнаестак минута тако се пробијам.

Изненада, кроз велики шиб купи не угледам разливену камару ђубрета. Ту су већ класичне пластичне кесе и боце, некакво натруло пруће, пепео, расута земља, распануте коре лубеница и диња, разбијени вргови и жута тиква са просутим поцрнелим семеном, разни отпацци. Осећа се од њега сасвим пристојан смрад.

Ово не може бити далеко од пута. Браћо Срби, кликћем у себи, мили моји, ваш сам! Грлим вас и љубим! Ево ме! Ширите ми руке!

Грунем право кроз шиб. Размичем га и штапом и корпом и рукама. Сагињем главу да ме не гребе.

Онда загазим усред ђубришта. Нога ми пропадне готово до чланка. Али не хајем за то, само пазим да не паднем и да се не уваљам још више.

И тако правим други корак кроз буђави смрад, трећи корак. И већ пред собом на узвишењу видим путни насип. Он је одоздо био налик на усек. Ту сам!

Сад још само мало батргања. Чупам ноге из кеса и флаша, млатарам штапом и корпом. И стижем под метар висок насип.

Погледам горе. Да, то је онај пут. Браћо, ево ме!

Изабаим пред себе на узвишење моју опрему. И последњом снагом превалим се на обалу. Одупирући се рукама и ширећи ноге, усправљам се поред пута.

Браћо, објављујем, стигао сам! Извукао сам се.

9.

Брзо око мене пада сутон. Осећам како из шуме надолази јесења планинска хладноћа, која ће ускоро почети да штима и прљи. Али

Шума

сада ми баш прија.

Стојим рашчепљен крај избелелог асфалтног пута као тек окоћено штене. Ноге ми подрхтавају и, пресамићен, наслањам се на штап. Брекћем и дувам као трактор, по-

кушавам изгребаним и избоденим рукама мало да дотерам одећу.

Где си, Жућо, кажем slabим гласом иза себе. Стигли смо. Ајде горе.

Он се одоздо пробија кроз гу-

стиш и покушава да скочи на зид насипа. Тек у трећем покушају успева.

Дођи код мене, кажем му.

Он уморно прилази и наслања ми се на ногу. Превлачим му шаком по крзну од главе до репа. Чистим га од труња и милујем. Уморно осматрам да ли га није напала нека крља.

Ишчупали смо се, кажем.

Он ме одоздо погледава и лиже ноге. Језик му је модар као каћун.

Ајдемо полако.

Крећемо чепећи се. Боле ме и ливци и бутине, и груди и леђа, и руке и дланови, док ми табани горе као на жеравици. Подбио сам се и једва ходам.

Не могу да одредим где се тачно налазимо и колико до оне вододерине где сам оставио сапутнике имамо. Пут је пред нама још јасно видљив и више не можемо залутати. Али помишљам да, ако су ми пријатељи отишли, до насеља имамо можда свих десет километара и од тога ме полако хвата паника. Ипак, мислим утешно, ако не пре, до јутра ћемо некако стићи.

Жућа се већ издувао и трчкара крај коловоза. Њушка по околном грмљу, обавештава се ко је туда пролазио и, подижући ногу, оставља знак о себи.

Уто иза леђа зачујем како прпоре нека кола. Светле, видим, упаље-

ним фаровима.

Знам да Ваљевци не воле да им скрнавим светост њиховог величанства аутомобила, а са псом уза се поготову, али ипак подижем палац. Излазим на ивицу коловоза.

Кола на узбрдици, зачудо, успоравају и видим да унутра седе њих четворо. Пропуштам их да ме прођу и залазим им са задње стране. Припремам се да уђем.

Ти, Жућо, кажем псу издајнички, *знаш пут*. Власници га највероватније неће примити. А ја пешице више не могу. *Дођи кући. Сам!*

Очекујем да ми се врата аутомобила отворе и дајем им неке знаке. Али изнутра ме гледају четири главе, две одрасле и две дечје. Четири пара очију су отуда разгорачена у мене као да пред собом виде некакво ужасно чудовиште. И, после часка колебања, кола се убацују у брзину - ваљда неће, мислим зачуђено - и брзо крећу. И већ им гледам у леђа.

Жућа стоји преко пута мене. Разочарано ме посматра.

Извини, кажем. Вратили су ми мило за драго.

И настављам бангаво да се крећем.

10.

Само триста метара даље, иза једне окуке, угледам вододерину и на њој - Ацин ауто. Има упаљена

светла и лагано се креће ка излазу на друм.

Еј! Ауо! завичем. Млатарам штапом и корпом у рукама. *Еј! Овде сам! Еј!*

Хоће ли ме угледати?

Кола на то испрекидано запиште, дају знак светлима и одлучније крену са вододерине. И на друму заокрену ка мени.

Гледам их док ми прилазе очима заљубљеног. Нема на свету лепших кола од једног прастарог фолцике. Просто бих га пољубио.

Аца прилази и, извирујући кроз спуштено стакло, забринута пита:

Јеси ли жив? Је ли све у реду?

Климам главом.

Све је у реду.

Чекај да се окренем.

Окреће ауто на путу и његов сувозач отвара врата. Излази напоље да ме пропусти на задње седиште и гледа ме тако као да би ме најрадије убио. Ако је хтео да се шета, пружио сам му прилику да шета док не падне од умора.

Три пута смо, каже Аца, туда пролазили. Трубилиа, звали. Зар нас ниси чуо?

Улазећи на задње седиште, одмахујем главом.

Да се за пола сата ниси појавио, ја и Милоје - и први пут чујем како се сапутник зове - ишли бисмо у полицију и звали ватрогасце.

Зашто ватрогасце, мислим уморно. Позивам Жућу да уђе поред мене. Он се одмах испружи на седиште и смести ми главу у крило.

Милоје улази и затвара врата. Осврће се отуд и гледа ме чудним погледом.

Имаш, каже први пут нешто тог дана, лепу боју. Као божур.

Климам главом. Због тога ме они људи нису ни примили. Уплашили су се да им у колима не умрем.

Аца у међувремену прегледа моју корпу.

А и набрао си доста, каже. Једну по једну печурку баца кроз прозор. Све лепша од лепше.

Узимам дах и одговарам:

Све у славу Кодекса честитог печуркара.

Он убацује мотор у брзину и крећемо.

Затим, док он и Милоје нешто разговарају а кола нас труцкају, Жућа и ја дремамо. Он на мојим бутинама похркује, ја климам главом према предњем седишту. Трзам се, подижем наочаре на носу и усправљам се да мало касније опет почнем да се климам.

Идемо кући, мислим кроз дремеж. Идемо кући.

Armillaria mellea

(Vahl.:Fr.) Kummer

**МЕДЕЊАЧА
ПУЗА**

Armillaria mellea (цртеж)

ШЕШИР: У пречнику је од 4 см до 15 см. Боја му је веома варијабилна; може бити жут, окер, смеђ, тамно зелен; кожица му је посута кратким чуперцима влакана који подсећају на зрнца, али се по кишном времену лако спирају. На темену је мала грба релативно тамније боје.

ДРШКА: Дужине од 7 см до 25 см; може бити цилиндрична или задебљана у доњем делу; носи бели, широки, опуштени венчић испод кога је често посута зрнцима као и по шеширу, али може бити и сасвим глатка целом дужином; у поче-

тку је беличасто-крем боје, касније посмеђи; масивна је и дебела и врло жилава.

Портрет

ЛИСТИЋИ: Осредње су дебели и широки, прирасли зупцем за дршку; у почетку су бело-крем боје, касније посмеђе, на крају добију црвенкасто-смеђе пеге.

МЕСО: Беличасто-крем боје, у шеширу крхко, у дршци врло жилаво; мирис типично гљивљи, укус помало горкаст, термичком обрадом постаје слузава.

СПОРЕ: Беле су у маси, елиптичне 7-10 x 5-7 микрона.

СТАНИШТЕ И РАСПРОСТРАЊЕНОСТ: Расте од почетка јесени до првих мразева. Прави је космополит: не бира домаћина. Гљива је паразит изразито разнорних својстава. Може се наћи у

Armillaria mellea (фото)

Armillaria mellea (фото)

свакој мало старијој шуми, мада најчешће напада храст (*Quercus* sp.). На теренима околине Београда је веома честа на разном листопадном дрвећу.

ЈЕСТИВОСТ: Условно је јестива, мало теже сварљива. Препоручљиво је прву воду одбацити, а затим је припремати за јело. Најбоља је у гљивљим гулашима, помешана са другим врстама. Осетљиве особе треба прво да пробају мању количину. У последње време је откривено да има и нека лековита својства.

СЛИЧНОСТ СА ДРУГИМ ГЉИВАМА: У време када расте пуза има веома много различитих чехавки (*Pholiota* sp.) које се јављају на пањевима или живим стаблима различитог дрвећа. Нај-

сличнија медањачи из ове групе је *Pholiota squarosa* коју је такође могуће наћи у храстовој шуми. Чехавке углавном нису отровне, али су веома горке и тврде и зато нејестиве. Медањачу из листопадних шума могуће је заменити истом из четинарских (*Armillaria ostoyae*) која има иста органолептичка својства и сличан изглед. Такође је могућа и замена са грмачом (*Armillaria tabescens*), са којом дели станиште, али ова друга је изразито летња врста и завршава плодоношење управо кад медањача почне да се јавља, а разликује се и по томе што на дршци нема венчић. Опасности нема, јер је и грмача јестива.

Мирјана ДАВИДОВИЋ

ИЗ ГЉИВАРСКЕ БЕЛЕЖНИЦЕ

Ибрахим ХАЏИЋ

Необична места на којим расту гљиве

Одавно се бавим мишљу да из личних бележака повадим записе о необичним местима на којим су расле гљиве. Па, ево, то и чиним. Сви изнети подаци су аутентични, и није ми намера да збуњујем гљиваре и да их усмеравам на бизарне локације, већ да покажем како гљиве нису изборљиве и како их треба тражити и на плафону. Без имало дилеме, на основу ових неколико записа, смрчцима се мора одати признање у сваштарењу.

#

9. VIII 1989: У Редакцији Школског програма, у којој радим, примећујем у великој саксији у којој расте филодендрон два снопића гљива жућкастих шеширића, браонкастих листића и љуспастих држчица на којима се примећују тамнији венчићи. Ја се налазим на самом почетку гљиварења па је моје знање танушно, а при томе нисам ни опремљен стручном литературом. Закључујем да је то нека *Pholiota*, а која, то нека ми каже филодендрон (грч. *phylo* - пријатељ • *dendron* - дрво).

#

1990: Кишовитог априла, мој комшија из Граховаче, нашао је на сатрулој ципели у башти испред прозора две *Morchella conica*.

#

Мај 1992: Јавља ми пријатељица, сликарка Јелена Трпковић, да јој је у саксији са цвећем порасла нека гљива. Одлазим да се упознам са самозванцем и у саксији затичем поред украсне биљке *Gynura procumbens*, гљиву *Bolbitius vitellinus*.

#

IV 1994: Марио Илеш убрао је неколико *Morchella conica* у бетонској жардињери поред аутобуске станице на Новом Београду.

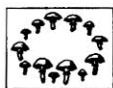
#

15. XII 1994: У Београду, у улици Светосавској (бившој Лоле Рибара), на једној белоокреченој кући, из зида, на ко зна којем дрвету, појавио се букет *Flammulina velutipes*.

#

19. II 1995: Бележим информацију коју ми је дала Јелена Вукојевић: у Институт Симиша Станковић дошао је један човек који се жалио

Искуство

да су му у стакленику, између расада парадајза, никле неке печурке. По свој прилици, а на основу описа, то су били смрчци (*Morchella* sp.).

#

27. III 1995: Марио Илеш и ја нашли смо на земљаном крову атомског склоништа на Новом Београду неколико необичних смрчака. У почетку сам мислио да су то *Morchella vulgaris*, али касније сам нашао у једној мађарској књизи индентичну врсту названу *Morchella stepicola*.

#

6. IV 1995: Жељко Жижак нашао је неколико *Morchella conica* var. *costata* на шуту. Једна је расла на комадићу бетонске плоче без икакве друге подлоге.

#

21. IX 1995: Нашишао сам на Голом Брду поред Рожаја на велики број *Amanita muscaria*. Оне воле заједнице. Просто су се тискале једна преко друге. А поприличан број њих растао је и преко натрулог пања. Личиле су на лигниколне гљиве.

#

25. IX 1995: Нашишао сам једну полусатрулу букову грану обрасту гљивама *Cantharellus tubaeformis*.

#

2. X 1995: На обореном стаблу брезе нашао сам једну поред друге *Piptoporus betulinus* и *Fomitopsis pinicola*. Ова прва је карактеристична за брезу, а друга за смрчево дрво.

#

3. X 1995: У четинарској шуми Брезовац код Рожаја, на два цинковска мравињака, удаљена један од другог тридесетак метара, расле су гљиве. На једном педесетак *Paxillus involutus*, а на другом двадесетак *Macrolepiota rachodes*.

#

Лето 1996: Буков трупчић без коре, који мојој браћи служи у Граховачи за разбијање костију за псе (узгред да напоменем да је сав улепљен машћу и коштаном сржи), неколико кишовитих дана заливала је кишница са крова. Убрзо потом, а по лепом времену, из центра, а и са стране, израсли су букетићи гљива *Pleurotus cornucopiae*.

#

Пролеће 1997: Ваљевски гљивар Зоран Каљевић отишао је на пијацу да купи неки прибор за пецање. Одједном је испод тезге запазио букетиће гљива. Сагао се и убрао шест комада *Morchella vulgaris*.

#

22. VII 1997: Нашишао сам на ло-

кацији Јеленак у Рожајама на сатрулом, стојећем пању букве, у самом удубљеном центру, једну *Macrolepiota procera*.

#

4. XII 1997: Јавља ми брат Рифо, да је видео у сред корита Ибра један буков пањ који се укотвио између два већа камена. Преко пања била је насукана најлонска фолија. Изнад и око пања били су гроздови *Pleurotus ostreatus*.

#

20. IV 1998: Нашао сам на Звездари, на брду истоварене земље (можда пре 1-2 г.), на подлози без иједне биљчице, велики број изузетно крупних *Mytrophora semi-libera*.

#

23. IV 1998: Моји пријатељи гљивари и ја нашли смо у Макишу на обореној тополи целе гроздове *Peziza repanda*.

Овај број је илустрован и
икофилателистички:
Девичанска острва

#

20. VI 1998: *Coprinus* sp. порастао је на плафону Биолошког института *Синиша Станковић*, тамо где је прокишњавало током пролећа. Овај податак дала ми је Јасмина Гламочлија.

Исти случај и приближно у исто време поновио се и у Ургентном центру на Коронарном одељењу у соби за интезивну негу. Гљиве је приметио Војислав Донић када је био у посети болесној ташти.

Гљиве су на оба места порасле у исто време и висиле су са плафона као какви лустерчићи, без знакова геотропизма.

#

26. III 2000: Пренеси ми књижевник Мирослав Караулац забринутост своје пријатељице, која станује у згради на Пашићевом тргу. Она му се пожалила да је после ранопролећних обилних киша и топљења снега, вода продрла у њихове подруме, а затим се влага попела до приземља у којем су дрвени сандучићи за пошту. Једног дана из њеног сандучића почела је да расте велика гљива. Власница сандучића избегавала је чудно створење све док га није неко пажљиво одрезао ножићем.

Предпостављам да је тај страшни самозванац био *Pleurotus ostreatus*.

☞

АКТИВНОСТИ ЧЛАНОВА МДС ТОКОМ 2000. ГОДИНЕ

Лов на смрчке * Изложба у Бијељини * Дуго, топло лето * Изложба
у Бањи Ковиљачи (и списак од 152 врсте) * Изложба у Бањалуци

ЛОВ НА СМРЧКЕ

После дуге и снеговите зиме, сви ми, гљивари аматери, обрадовали смо се пролећу, очекујући добру сезону смрчака. Наши неуморни чланови Лаза Јовичић и Љубиша Милојевић донели су прве примерке из Делиблатске пешчаре и већ следећег викенда пун аутобус жељних смрчколоваца упутио се на ту страну. Наш Панчевац, Тома Гладанац, чак нам је обезбедио и стручно вођство, једног мештанина из Делиблата, али авај! Тај 16. април био је врућ, сунчан, готово летњи дан. Нас педесетак нашли смо укуно пет смрчака (*Morchella conica*), неколико великих јарчића (*Coprinus comatus*), неколико сувих звездача (*Geastrum fornicatum*) и већу количину нејестивих гљива чије су станиште били нагорели пањевци (*Pholiota carbonaria*). Ако је тачно да се по јутру дан познаје, онда је ово свакако била најавна за дуго, сушно лето и релативно мршаву сезону гљива.

ИЗЛОЖБА ГЉИВА У БИЈЕЉИНИ

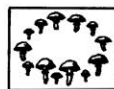
Обилазећи неколико сезона из-

ложбе гљива на Дивчибарима и у Бањи Ковиљачи, Предраг Николић из Асоцијације гљивара Републике Српске, решио је да и у Бијељини, у срцу Семберије прикаже ово природно благо. Изложба је била у Музеју Семберије 26. априла 2000. гости из Срема и Београда су очекивали више смрчака, али велика врућина је почела да узима свој данак. На изложби је ипак приказано стотинак врста уз помоћ сувих ексиката. Биле су то оне уобичајене пролећне врсте, од којих треба споменути следеће: *Morchella esculenta*, *Agrocybe aegerita*, *Pleurotus cornucopiae*, *Lactiporus sulphureus*, *Pleurotus ostreatus*. Ове укусне гљиве су након изложбе припремљене за вечеру у једном ресторану мало изван града, где смо се дружили након изложбе и договарали нове подухвате. Осим већ неизбежних фотографија Мирјане Давидовић, изложбу су красиле и врло успешне фотографије нашег домаћина Предрага Николића.

ДУГО, ТОПЛО ЛЕТО

Последња пролећна активно-

Календар

ст, излет на Тису 15. маја 2000. показала је да не треба имати никаквих илузија у погледу гљива. Били смо већ довољно разочарани комбинацијом врелог сунца и још врелијег јаког ветра, да је позив сремских гљивара на дружење наишао на слабији одзив. Ипак, нас десетак смо 12. августа 2000. стигли у Сремску Митровицу, мало обишли Музеј града и старе ископине, а затим се упутили до баре Засавице. Била је велика суша и нисмо нашли ни једну гљиву. Увече су на плажи на реци Сави наши домаћини Рајко Бараћ и Никола Накарадиш у оквиру манифестације *Лето на Сави - Вече гљива*, припремили сјајан гљивљи котлић, доиста са гајеном буковачом. Тада нам је Никола открио тајну да су стари пањевии топола које је он још пре пар година засејао мицелијумом буковаче, ове сезоне први пут родили по највишим летњим температурама. Ко каже да током врелог лета нема гљива? О овоме опширније други пут. Што се тиче самог дружења дошли смо заједнички на идеју да следећих сезона уприличимо више оваквих летњих скупова. Док гљиве мирују у природи, гљивљи гулаши могу да нас зближе.

ИЗЛОЖБА ГЉИВА У БАЊИ КОВИЉАЧИ

Као што је познато, због опште

политичке ситуације у земљи Сремска изложба гљива и изложба на Дивчибарама су ове године отказане на неодређено време. Уместо њих, јесењу сезону изложби је отворила трећа по реду и већ традиционална изложба у Бањи Ковиљачи, која је трајала од 14. до 16. октобра. Гостољубивост домаћина Љубе Вуксановића и његових пријатеља нам је позната од раније. Било је више гостију него претходних сезона, ишло се на више занимљивих терена, али је гљива, на нашу жалост, било мање него претходних сезона. Већ познати терени на простору између Шапца и Малог Зворника: Иверак, Гучево, Борина, дали су тачно 152 врсте идентификованих гљива и мањи број оних врста поведених под ознаку ср., углавном из родова *Russula*, *Lactarius*, *Cortinarius*. Прелепи терени под буквама, хростовима, јасикама, јовама и нешто мало сађених четинара дали су управо све оно што се на једној изложби и очекује - дакле од благи до мухара, од вргања до лудара, слинавке и рујнице, али и зелене пупавке. Осим гостију из Београда, били су присутни Сремци, Новосађани и пријатељи из Републике Српске. Гости из Београда су одржали неколико предавања, међу којима је најзапаженије било оно о лековитости гљива шитаке (*Lentinus edodes*) и реиши (*Ganoderma lucidum*), које је одржала Мирјана Пјевић. Прича

Александра Крапежа била је посвећена пузи, које је било веома много, а и масивност нађених примерака је изазвала дивљење публике (висина неколико њих је износила око 40 см а пречник дршке био је 5-6 см. Мирјана Давидовић је одржала једно опште предавање о биологији и екологији гљива ученицима основних школа из Бање Ковиљаче и Лознице, чиме је едукативна улога изложбе употпуњена. На жалост и на овој изложби смо чули искуства људи који су се тровали гљивама. Овога пута то је била замена - мухара уместо благве. Срећом по отроване, све се добро завршило.

Бања Ковиљача (16. октобар 2000),
152 врсте:

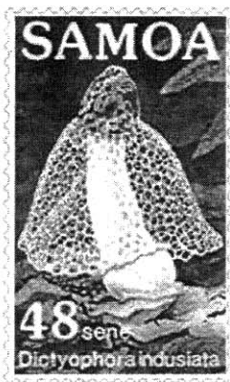
Agaricus campestris, *Agaricus macrosporus*,
Agaricus silvaticus, *Agaricus silvicola*,
Agaricus xanthodermus, *Agrocybe aegerita*,
Aleuria aurantia, *Amanita caesarea*, *Amanita citrina*, *Amanita muscaria*, *Amanita pantherina*, *Amanita phalloides*, *Amanita rubescens*, *Amanita vaginata*, *Armillaria mellea*, *Auricularia-auricula judae*, *Bjerkandera adusta*, *Boletus aereus*, *Boletus aestivalis*, *Boletus calopus*, *Boletus edulis*, *Boletus erythropus*, *Boletus luridus*, *Boletus queletii*, *Boletus regius*, *Boletus satanas*, *Boletus speciosus*, *Calvatia excipuliformis*, *Chroogomphus rutilus*, *Clitocybe costata*, *Clitocybe geotropa*, *Clitocybe odora*, *Clitocybe gibba*, *Coprinus atramentarius*, *Coprinus comatus*, *Coprinus micaceus*, *Coprinus picaceus*, *Cortinarius balteatus*, *Cortinarius splendens*, *Cortinarius trivialis*, *Cortinarius volvatus*, *Crepidotus mollis*, *Crucibulum laeve*, *Daedaleopsis confragosa*, *Entoloma rhodopolium*, *Entoloma sinuatum*, *Fistulina*

hepatica, *Fomes fomentarius*, *Ganoderma applanatum*, *Ganoderma lucidum*, *Gloeophyllum sepiarium*, *Hapalopilus nidulans*, *Hebeloma radicosum*, *Hebeloma sinapisans*, *Hericium erinaceus*, *Hygrocybe marchii*, *Hygrophoropsis aurantiaca*, *Hygrophorus chrysodon*, *Hygrophorus cosus*, *Hygrophorus crpini*, *Hygrophorus eburneus*, *Hygrophorus russula*, *Hypholoma fasciculare*, *Hypholoma sublateritium*, *Inocybe geophylla* var. *lilacina*, *Laccaria amethystea*, *Laccaria laccata*, *Lacrymaria lacrymabunda*, *Lactarius circellatus*, *Lactarius controversus*, *Lactarius deliciosus*, *Lactarius pubescens*, *Langermania gigantea*, *Leccinum aurantiacum*, *Leccinum griseum*, *Leccinum scabrum*, *Lentinus edodes*, *Lentinus tigrinus*, *Lepiota aspera*, *Lepiota clypeolaria*, *Lepiota cristata*, *Lepiota felina*, *Lepista inversa*, *Lepista nebularis*, *Lepista nuda*, *Leucoagaricus pudicus*, *Lycoperdon perlatum*, *Lycoperdon pyriforme*, *Macrolepiota gracilentia*, *Macrolepiota konradii*, *Macrolepiota mastoidea*, *Macrolepiota procera*, *Macrolepiota puellaris*, *Macrolepiota rachodes*, *Marasmius oreades*, *Megacollybia platyphylla*, *Meripilus giganteus*, *Merulius tremellosus*, *Mycena renatii*, *Mycena pura* var. *rosea*, *Omphalotus olearius*, *Oudemansiella mucida*, *Oudemansiella radicata*, *Panellus stipticus*, *Pannellus mitis*, *Paxillus involutus*, *Pholiota amara*, *Pholiota populnea*, *Pholiota squarrosa*, *Piptoporus betulinus*, *Pleurotus drynus*, *Pleurotus ostreatus*, *Pluteus cervinus*, *Pluteus petasatus*, *Polyporus squamosus*, *Polyporus varius*, *Psathyrella piluliformis*, *Psathyrella pygmaea*, *Pycnoporus cinnabarinus*, *Ramaria flava*, *Russula aeruginea*, *Russula albonigra*, *Russula atropurpurea*, *Russula coerulea*, *Russula cyanoxantha*, *Russula delica*, *Russula emetica*, *Russula foetens*, *Russula olivacea*, *Russula pectinata*, *Russula sanguinea*, *Russula vesca*, *Russula xerampelina*, *Schizophyllum commune*, *Stereum hirsutum*, *Stropharia aeruginea*, *Stropharia semiglobata*, *Suillus bovinus*,

Suillus granulatus, *Suillus luteus*,
Thelephora palmata, *Trametes gibbosa*,
Trametes hirsutum, *Trametes pubescens*,
Trametes versicolor, *Tricholoma*
atrosquamosum, *Tricholoma sudum*,
Tricholoma terreum, *Tricholomopsis*
rutilans, *Xerocomus armeniacus*,
Xerocomus chryenteron, *Xerocomus*
subtomentosus

ИЗЛОЖБА ГЉИВА У БАЊАЛУЦИ

Прелепи терени Републике Српске и пријатни људи угостили су малу екипу ентузијаста и љубитеља природе из Београда 22. октобра 2000. Сарадња домаћина из Бањалуке, који су одлучили да у своме граду први пут организују изложбу гљива и Београђана, који су у томе већ имали вишегодишње искуство, представила је публици 278 идентификованих врста гљива и 5 родова у којима су врсте биле означене са ср.

Овај број је илустрован микофилателстички: Самоа

Ово мноштво врста пронађено је на теренима Траписта, Слатине, Црног врха, Влашића, Зеленковица, Србица, Лијевчег поља из долине Врбаса, Лакташа и Балкане код Мркоњић града. Станишта гљива су била веома разноврсна; од низијских равница, преко планинских обронака па све до планинских шума и непрегледних пашњака. Од шумских састојина биле су заступљене тополе, јасени, борови, смреке, јеле, букве, храстови, врбе и јасике.

Домаћин изложбе била је Асоцијација гљивара Републике Српске на челу са својим председником Васом Грозданићем. Куриозитет изложбе су свакако били тартуфари на челу са др Мирољубом Миленковићем из Београда, који су на овим прекрасним теренима нашли неколико врста тартуфа укључујући и онај најцењенији бели тартуф (*Tuber magnatum*).

Неправедно би било заборавити младе Бањалучане: Сању Ступар и браћу Бранислава и Душана Гачића који су уз младу Београђанку Александру Лазић, помогли највише у поставци изложбе и детерминацији донетог материјала ветеранима изложби Мирјани Давидовић и Браниславу Узелцу. Изложбу су финансијски помогли Фонд за развој и унапређење села из Бањалуке и Привредна комора регије Бањалука. Сама изложба је била постављена у музеју Републике Српске, и пратила су је

кратка предавања гостију из Београда М. Давидовић и М. Миленковића, као и Радослава Бараћа из Сремске Митровице. Праве звезде изложбе су били свакако тартуфи, који су својим мирисом привлачили публику, али и једна џиновска гљива, тешка око 150 кг, коју су морали да моторном тестером исеку на четири дела да би је сместили на пак-трегер кола. Ради се о врсти рупчара (*Meripilus*

giganteus), која расте на старим пањевима.

Пожелимо да ускоро и на нашим теренима у Србији нађемо оволико гљива које бисмо приказали на изложби. До сада тај број није прелазео 180 врста.

Мирјана ДАВИДОВИЋ

ИЗЛОЖБА ГЉИВА

КРАЉЕВО 2000.

Неколицина ентузијаста из Краљева, потакнутих предходно одржаним изложбама гљива на Дивчибарама, приредили су 21. октобра 2000. другу по реду изложбу гљива у Краљеву. Главни организатор изложбе и ове године био је проф. Мирослав Павловић, дугогодишњи истакнути планинар, председник ЕКО-покрета Ибар из Краљева и министар за екологију. У намештању изложбе посебно су се ангажовали Зоран Сремчевић, иначе председник гљиварске секције у Краљеву, г. Бранко Павловић, професори биологије Тања Рашовић и Верица Јелић, др Небојша Димитријевић, инж. Миле Мартић и Мирослав Срзић. Помоћ су им пружили искусни чланови МДС, нарочито г. Тома Гладанац, и то по други пут, као и Сениша Радић. Гљиве је током

суботњег преподнева сакупило неколико екипа на разним локацијама у околини Краљева, који иначе обилује прелепим гљиварским теренима. Изложба је одр-

Овај број је илустрован микофилателастички: Јемен

жана у холу Скупштине општине Краљево и била је изузетно посећена. Посебну пажњу су привукле ретке егзотичне врсте као *Phallus hadriani*, који је пронађен у дворишту манастира Жича а нарочито *Clathrus ruber* (Вештиче срце). Ово је трећи регистровани налаз у Србији ове занимљиве гљиве. Изложбу су улепшали врло лепа дечија акварела са темом гљиве и панони са фотографијама и отресинама гљива које је припремио члан МДС Симиша Радић. Поред изложених свежих гљива којих је побројано 103 врсте, ту је била и вредна збирка сувих лигничолних врста гљива које је приредила фитопатолог из Краљева гђа Зора Дренић. Пажњу су изазвале и књиге о гљивама које је приказао г. Тома Гладанац. Сутрадан је организован излет на планини Гоч, где су заинтересовани љубитељи гљива из Краљева уз помоћ искусних гљивара, пунили корпе врањима, рујницама, пухарама, пузама и другим јестивим гљивама.

Краљево, 103 врсте:

Amanita caesarea, *Amanita phalloides*, *Amanita Pantherina*, *Amanita rubescens*, *Amanita vaginata*, *Amanita vaginata* var. *plumbea*, *Amanita citrina*, *Amanita spissa*, *Russula delica*, *Russula nigricans*, *Russula sanguinea*, *Russula foetens*, *Russula nobilis Velenovsky*, *Russula rhodopoda*, *Russula cyanoxantha*, *Russula emetica*, *Russula olivacea*, *Russula aurora Kromholz*, *Russula amoena*, *Russula pectinata*, *Russula illota*, *Boletus aereus*, *Boletus satanoides*,

Boletus aestivalis, *Boletus regius*, *Boletus edulis*, *Boletus impolitus*, *Boletus queletii*, *Boletus pseudoregius*, *Leccinum aurantiacum*, *Leccinum griseum*, *Leccinum scabrum*, *Leccinum quercinum*, *Suillus granulatus*, *Suillus luteus*, *Suillus bovinus*, *Suillus grevillei*, *Xerocomus chrysenteron*, *Xerocomus subtmentosus*, *Xerocomus porosporus Imler*, *Clathrus ruber*, *Coprinus atramentarius*, *Coprinus micaceus*, *Coprinus plicatilis*, *Polyporus squamosus*, *Phallus hadriani*, *Hypholoma sublateritium*, *Hypholoma fasciculare*, *Leucoagaricus pudicus*, *Agaricus campestris*, *Agaricus silvicola*, *Agaricus arvensis*, *Chroogomphus rutilus*, *Armillaria melea*, *Armillaria ostoyae*, *Armillaria tabescens*, *Clitocybe geotropa*, *Clitocybe giba*, *Clitocybe rivulosa*, *Clitocybe inversa*, *Clitocybe nebularis*, *Lactarius deliciosus*, *Lactarius zona-rius*, *Lactarius pubescens*, *Lactarius quietus*, *Lactarius helvus*, *Lactarius necator*, *Lycoperdon Perlatum*, *Rhizopogon luteolus*, *Rhizopogon roseolus*, *Tricholoma auratum*, *Tricholoma flavovirens*, *Pycnoporus cinabarinus*, *Macrolepiota procera*, *Macrolepiota rhacodes*, *Macrolepiota mastoidea*, *Macrolepiota rickenii*, *Lepiota cristata*, *Hebeloma crustuliniforme*, *Hebeloma sinapisans*, *Hygrophorus spec.*, *Hygrophorus eburneus*, *Hygrocybe conica*, *Hygrocybe quieta*, *Hygrocybe coccinea*, *Paxillus involutus*, *Meripilus giganteus Karsten*, *Calvatia utriformis*, *Cratarellus cornucopioides*, *Melanoleuca grammopodia*, *Collybia dryophila*, *Collybia peronata*, *Collybia acervata*, *Pluteus cervinus*, *Inocybe geophylla*, *Inocybe sp.*, *Volvariella speciosa*, *Trametes versicolor*, *Lepista Nuda*, *Oudemansiella radicata*, *Fistulina hepatica*, *Polyporus mori*, *Schizophyllum commune*, *Tyromyces stipticus*.

Симиша РАДИЋ

Mushroom expedition to the Tisa River in November by the members of SMS was described. It is part of the project *Mushrooms indicator of accumulation of heavy metals in Tisa river basin and its impact to human health* with Hungarian Environmental Partnership Foundation. The results obtained will be compared with those in April, after discharge of colliery tip in Romania early in 2000.

У нешто измењеном саставу екипа Миколошког друштва Србије (М. Никшић, А. Клаус, А. Крапеж, П. Новаковић, М. Пантић, С. Којичин и брачни парови Поповић, Радић и Петронић) 5. новембра 2000. поново је кренула на Тису, да упореди нове резултате тестирања гљива са оним из априла месеца. Циљ је праћење промена загађења гљива тешким металима као последице изливања воде из јаловишта рудника Аурал у Румунији почетком 2000. године. Намерно су посећени исти локалитети да би се добили што поузданији резултати а поређења била заснованија.

Било је потпуно надреално шетати се теренима који су само пре пар месеци били више од метра под водом и над којима смо прошли пут пловили чамцем. Тиса се повукла око 50 м и опала за 4 м. Од велике поплаве остали су само трагови муља на стаблима и пањевима. Орошена недавном кишом, плодна пескуша изнедрила је нови раст мишјакиње, зеља и другог коровског биља. Гљива је било мало али ипак више него у априлу. Дуготрајна суша узела је данак који ни претходна поплава

није могла да надокнади.

Код Книћанина је пронађено десет врста гљива и то све териколне. Најимпресивнији је био један жбун медањача који је нашао г. Пантић. Уз насип код Араџа нађено је девет врста али су налази били занимљивији. Сви смо се обрадовали када је г. Радић донео неколико закаснелих тополових дедова. У близини је пронађено и неколико жбунова *Tricholoma populinum*. На жалост, на оба места у Бечејском ритку, улов је био мали - само по четири врсте. Узбуђење је изазвала једино г-ђа Радић која је пронашла огроман примерак врсте *Lactarius controversus*. Све у свему скроман улов, али довољан да се обави предвиђено испитивање.

По завршеном послу, поново смо свратили у ресторан *Трофеј* код нашег старог познаника медведа Мише.

После скромне али пријатне вечере и лепог дружења, наш возач Бранко Бистровић нас је сигурном руком довезао назад у Београд по мрклом мраку.

др Александар КРАПЕЖ

Годишњак миколошког друштва Црне Горе.

Редакција: Академик др Милорад Мијушковић (главни уредник), проф. Бранислав Перић (оперативни уредник), проф. Олгица Перић (секретар редакције), др Зора Вучинић, др Драган Караџић

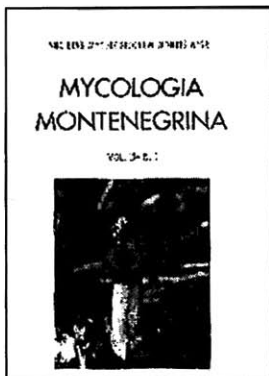
Почетком јесени, уместо очекиваних гљива, стигао нам је други волумен *Mycologia Montenegrina*. Иако сам још за прошли волумен изразила своје дивљење и честитала уредштву морам признати да му је већ II волумен конкуренција.

Као што је редослед и у часопису, на прво место бих ставила рад др Драгана Караџића, у коме је описана нова врста за науку, *Scirrhia daphnes*. Немају сви миколози ту срећу да пронађу и опишу нову врсту, зато искрене честитке аутору. Ова паразитска врста изазива некрозе коре *Daphne mezereum* жбунасте биљке која расту у Националном парку *Дурмитор*, где је једино забележено присуство тог паразита.

Остали научни радови подељени су у две групе: диверзитет макром-

јета и микромицете и заштита биља. Седам радова баве се макромјететама. Аутори Хаџић и Вукојевић описали су 10 врста *Gasteromyces* из родова *Geastrum*, *Myriostoma* и *Astraeus* које су пронађене на стаништима Црне Горе и Србије у периоду од 1988-

1999. године. Врсте *Geastrum pectinatum*, *Geastrum melanocephalum* и *Myriostoma coliforme* први пут су нађене на овом делу Балканског полуострва. У раду аутора Бранислава Перића детаљно је описано и изванредно илустровано, цртежима и фотографијама, 12 врста из подраздела *Ascomycotina*, нових за терене Црне Горе. Ово су малобројни представници *Ascomycotina* који образују макроскопска плодносна тела која су верно дочарана на колор фотографијама. Зденко Ткалчећ и Армин Меших саопштавају о дистрибуцији *Bolbitius variicolor* у Хрватској, уз ревизију старих

налаза. Alessandro Saitta & Giuseppe Venturella приказали су присуство паразитске врсте *Laetiporus sulphureus* на листопадним биљкама на Сицилији, истичући новог домаћина *Quercus petraea*. Група аутора, Д. Караџић, М. Кнежевић, М. Анђелић и Б. Зарубица, дала је преглед најчешћих паразитских и сапробних гљива на стаблима сиве јове у Националном парку *Биоградска гора*. Констатовано је укупно 21 гљивична врста, а неке од њих су приказане на квалитетним колор фотографијама. Колега Митко Караделев из Македоније остаје веран лигниколним гљивама, и ово је још један леп рад о *Aphyllphorales* на просторима медитеранске Турске. У раду *Прилог проучавању макромциета Црне Горе* аутори Бранислав Перић и Олгица Перић приказују инпозантан списак од 164 врсте макромциета које су разврстане по систематској припадности.

У поглављу *Микромциете и заштита биља* објављена су четири научна рада. Рад аутора Милорада Мијушковића и Зоре Вучинић бави се актуелном проблематиком хиперпаразитских гљива које имају великог утицаја на интензитет појављивања биљних паразита на којима се развијају. Хиперпаразитске врсте се проучавају са могућношћу примене у биолошкој борби. Детаљан опис морфолошких карактеристика *Phytophthora ni-*

cotianae var. *nicotianae* даје аутор Јелка Тиодоровић у свом раду са комплетном илустрацијом животног циклуса. У раду Јелене Латиновић презентовани су резултати морфолошких карактеристика клијања конидија *Colletotrichum gloeosporioides* узрочника антракнозе маслине. Исту врсту аутор Зора Вучинић проучава као суперпаразита *Pollistigma rubrum*, паразита лишћа гљиве.

У овом волумену дат је приказ три књиге: Милорад Мијушковић - *Болести и штеточине суптропских воћака*, Јелена Вукојевић - *Практикум из микологије и лихенологије*, Gabriele Cavialli, Vincozo Caroti & Francesco Doveri - *Contributio ad Cognitionem coprinorum*.

Посебно бих истакла преглед часописа, јер мислим да је веома корисно на једном месту имати садржај 28 свезака 14 светских часописа из микологије.

Било ми је задовољство да нашој миколошкој јавности укратко представим и овај II волумен *Mycologia Montenegrina*, који на 151 страни презентује вредне научне резултате из микологије.

Јелена ВУКОЈЕВИЋ

Мало је, или скоро да не постоји на нашем језику написаних значајних дела о гљивама, као и оних преведених са других језика. Но, када помињем ово друго, свакако не могу пренебрећи једну књигу, да одмах кажем култну, која скоро три деценије *храни* гљиваре са

ших садашњих и бивших југословенских простора: реч је о делу *Атлас гљива* италијанског аутора Ћузепе Паџеа.

Дело Ћузепе Паџеа је свеобухватни водич за сакупљаче и истраживаче гљива. Наиме, књига је сачињена по стандардним узорима, како би требало да буде свако дело које жели да на систематски и стручан начин упозна почетнике са разноврсним гљивама, па и оне који су поодмакли у њиховом савладавању. Књига садржи 11 поглавља, почев од брања до индекса назива гљива.

Првом, општем делу, који нас упознаје са основним приступом трећем царству, посвећено је 15 страница. У њему се налазе поглавља *Брање гљива*, *Налазишта и вријеме раста гљива*, *Гљиве у кухињи*, *Кухињски рецепти*,

На корицама ове вредне књиге не пише ништа. Нарочито ако сте изгубили омот

Отровне гљиве, *Борба против празновјерја*, и најзад *Умјетни узгој гљива*. У сваком поглављу дате су најважније информације, од кодекса понашања у шуми и начина брања, до места и улоге вештачке производње гљива. Мени је било изузетно занимљиво поглавље *Борба*

против празновјерја, које садржи низ произвољних, научно неутемељених представа о својствима гљива, које су се генерацијама преносиле, а вероватно многе бераче и кулинаре довеле у тешке неприлике. Аутор врло лепо и документовано побија сваку од тих ставки, чинећи свет гљива јаснијим, а у исто време скрећући нам пажњу на крајњи опрез и озбиљност, јер у гљивама ништа није праволинијско.

Други део доноси *Кључ за одређивање главних скупина*, који је заправо класификација гљива. Следећи ову систематику корисник књиге доћи ће до врста које су у њој обрађене.

Најважнији део књиге, свакако је поглавље *Атлас гљива*. У њему је на 300 страна обрађено око 600 врста, што са дескрипцијом, што

са позивом на врсте које су сличне са представљеним, а нису обрађене у књизи. Аутор није ишао за ретким, већ пре свега за најчешћим врстама које се јављају у Европи. Овде је неопходно истаћи врло добре илустрације - слике, рађене у темпери, сликарке Лауре Росано Мађоре, које колористички, а и веристички, на најбољи начин подржавају сваку представљену врсту гљива.

Најзад, последња два поглавља књиге доносе *Практични кључ за одређивање родова* и два индекса назива гљива: латинско-хрватско-српски и обрнуто.

Прво издање *Атласа гљива* појавило се далеке 1977, а друго 1981. Издавач другог издања је Просвјета из Загребa. Неопходно је истаћи да је стручну редакцију превода урадила познати миколог др Милија Тортић, која је, успут да кажем, свакој приказаној врсти дала и домаће име (што већ задире у језичку проблематику коју гљивари из Србије већ годинама осећају а нису у стању да превазиђу).

У књизи сам приметио незнатан број словних грешака, које не задире у саму суштину научне истине. Наиме, ради се о ортографским ситницама, па уместо *Tulosoma* пише *Tylostoma*, уместо *лиштићавке* пише *листичавке*, или *Sarcoscypha* уместо *Sarcoscypha*. Но то су проблеми који практично

прате свако штампано дело. Такође, аутор за неколико врста гљива, које нису са нашег, европског простора, није имао податке да су оне већ увелико одомаћене и код нас, па ови подаци могу, евентуално, да збуне млађе гљиваре и доведу их у ситуацију да нису у стању да детерминишу *проблематичну* врсту. Наведимо као пример врсту *Rhodotus palmatus*, за коју аутор каже да јој је станиште Северна Америка, а она је већ поприлично честа у Европи, а управо је у новембру 2000. године пронађена и код нас на Ади Циганлији. Такође је у времену од појављивања ове књиге до данас дошло до премештања неких врста у друге фамилије и родове, као и преименовања, но, у сваком савременом гљиварском приручнику и монографији синонимика је обавезан део кључа.

Дакле, да још једном поновимо: Атлас гљива Ђузепе Паћеа, уз сјајне илустрације сликарке Лауре Росано Мађоре, као и уз стручну рецензију Милије Тортић, заслужује да буде наша (гљиварска) свакодневна приручна литература.

Ибрахим ХАЏИЋ

У следећем броју Света гљива донећемо приказ новог, америчког, издања ове књиге из пера др Небојше Лукића.

И РИБЕ И ГЉИВЕ

3 рецепта

РИБЉА КОРПА СА ГЉИВАМА, У ФОЛИЈИ

Општи рецепт

Ово је начин за било коју врсту рибе (и слатководне и морске), због тога што фолија спречава да сок испари, па чак и сувог бакалара одржава влажним.

800 г рибе у филетима (или 4 целе рибе, или 4 дебела рибља одреска), со, бибер, 4-5 врхом пуних кашика сецканог црног лука, маслау, 200 г свежих гајених шампињона изрезаних на колутиће или исеуканих (или лисичарки, јаблановача), 1 кашика сецканог першуна (или сецканог зачинског биља), брашно

Стави рибу на тањир, посоли и остави на страну. У покривеној посуди пирјани лук на неколико ка шчица маслаца, док не омекша и не постане златне боје. Додај гљиве и лагано појачај ватру. Затим умешај биље, посоли и склони са ватре. Потом изрежи 4 комада фолије (или папир за печење) широке да може да обухвати рибу или рибље комаде. Отопи довољно

маслаца да би могао да намажеш фолију, а смесу са гљивама распореди посред ње. Брзо уваљај рибу у

брашно, обриши вишак, положи је по гљивама и увиј фолију. Пеци на умереној ватри око 25' (ако је једна и велика риба, пеци око 60'). Када је риба готова, послужи је онакву каква је била у пећници, а свако нека отвара свој замотуљак. Као прилог послужи рибљи сок што ти је остао (згусни га jakim кључањем да би мирис био богат, те умешај павлаку и додатни комад маслаца) или бешамел умак са додатком сока што је пустила риба.

РИБЕ СА ГЉИВАМА У МОДЛАМА

И два начина за пикантност.

Увек успешан рецепт било да се користи лист, харинга, лосос или шкољке. Дobar је и са конзервисаном рибом, на пример усољеним слеђом или димљеним бакаларом. Погодан је и за мешавине слеђа са дагњама, листа са раковима, и слично. Једини састојци који не смеју изостати јесу гљиве и сир, који јелу дају префињеност и пикантност. Резултат је стварно задовољство.

400-500 г куваних рибљих филета изрезаних на комаде, 3 дл крем или бешамел умака (види међу Основним рецептима), 50 г масла-

Стомак

ца, 1 крута кашика сеуканог црног лука, 300 г гљива ситно сецканих (гајених шампињона или сл.), со, бибер, 90 г наструганог сира

Помешај рибу (без костију) са умаком. Затим на отопљеном маслацу пропирјани лук 5', додај гљиве и пирјани док се маса не осуши. Онда је убаци у умак, и све добро измешај. Досоли, ако је потребно. Раздели у 4 металне моделе (или ватросталне посудиче), поспи сиром, загреј на јакој ватри у пећници, па запеци само са горње стране (испод роштиља у пећници), или стави одмах на роштиљ али на умерену ватру. Јело на сто мора да изађе лепо запечено, *са мехурићима*.

Постоје још два начина да би се добила посебна пикантност јела.

Први начин: Ако немаш посебно квалитетну врсту рибе, а ни павлаку, можеш у смесу да додаш мало доброг сенфа, чија количина зависи од укуса, али у почетку не више од 1 кашичице. *Други начин.* У гљиве додај неколико кашика белог вина, сок од 1/2 лимуна, као и лук када су гљиве већ куване, те пусти да вишак течности испари.

СИРОВЕ ДАГЊЕ ИЛИ КАМЕНИЦЕ СА ГЉИВАМА

Око 3 кг великих дагања (или каменица), 12 хлеччића, кришке ли-

муна

Гљивљи маслац: 400 г несољеног маслаца, сеукан першун, 8-12 сецканих чена белог лука, режањ куване исецкане шунке, 50 г сецканих гљива (јаблановача, гајених шампињона), свеже млевен бибер, морска со

Посип: 50 г мрвица, 50 г веома ситно исецканих гљива (такође шампињона или сл.)

Очисти и отвори шкољке на уобичајен начин. Остави их да се охладе, одбаци љуштуре, а сок остави. У међувремену издуби 6 јаркова дуж хлеччића, а ако је потребно издуби и рупе у њима да би могле да стану шкољке. Гљивљи маслац направићеш тако што ћеш све састојке помешати (можеш заједно и да измиксаш першун, гљиве, шунку и бели лук). Затим смесу помешај са маслацем, и посоли. На сваку шкољку стави леп комадић гљивљег маслаца. Поређај шкољке у јарке у хлебу, па такав хлеб стави на тепсију у претходно на најјаче загрејану пећницу. Затим одмах смањи ватру на умерену. Остави 10' да се маслац отопи и пусти мехуриће, а крајеви дагања и врхови хлеба постану смеђи и рускави. Послужи са кришкама лимуна, ако ти се тако свиђа, мада није неопходно. Рецепт је за 6 особа.

Приредио
Војислав ДОНИЋ

Крагујевачки извештај

Не може се баш рећи да је гљиварска сезона 2000. била успешна. Иако на њу нисмо ставили тачку, сложићемо се да је лето било чиста катастрофа. Искусни гљивари тврде да је од последњих 40. так лета - било најгоре. И неке од наших најчешћих врста потпуно су изостале на теренима око Крагујевца (*Lactarius piperatus*, на пример). Откупљивачи гљива, који су се посебно организовали и значајно повећали своју бројност, остали су празних хладњача. Ко зна зашто је то добро? Како ће на биоритам гљива утицати изузетно кишно лето 1999, па изузетно сушно текуће, показаће, вероватно, следеће. А после првих обилних киша, негде половином септембра, могло се очекивати да ће ипак крај сезоне летњих гљива измамити смешак на лицу гљиволовца. И стварно је тако и било. У овом тексту желим да се детаљније осврнем на нека моја октобарска открића, својствена шумама околине Крагујевца. Свакако да ту

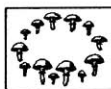
има још много неиспитаних локација, бар са миколошког становишта, док са становишта берача за

откуп то није случај, јер су поменуте шуме приступачне (како би се то у жаргону рекло проваљене су). Занимљиво је приметити да је учесталост појављивања, на пример, копренки, на овим просторима махом хрстових шума, мала, имајући у виду бројност фамилије. Чешћа је једино *Cortinarius trivialis*. С друге стране, бројност родова и врста фамилије вргањевки (*Boletaceae*) заиста је импресивна. То је наше благо.

На самом прилазу граду, на једном шетачки прометном узвишењу, са ретким хрстовим и још ређим боровим стаблима (нешто топола је на рубу), почетком октобра нашао сам врсте *Boletus edulis*, *Boletus aereus* (види слику), *Boletus quercicola*, *Boletus impolitus*, *Boletus regius*, *Boletus apendiculatus*, *Boletus erithropus*, *Boletus speciosus*, *Pulveroboletus cramesinus*, *Suillus granulatus*, *Leccinum duriusculum*. Ту су била и два *Boletus*-а, које нисам успео да идентификујем. На тако малој површини (1 до 1,5 хектара) такво обиље усхићује.

Можда треба рећи неку реч више о простом вргању (*Boletus impolitus*) а на описаном месту су нађена три развијена примерка. Кажу да је изузетно редак. Божац га је само једног у животу видео. Фохт каже да је крајње редак. Лесо (*Mushrooms book*) га и не

Итд.

помиње. Идентификација ове гљиве олакшана је чињеницом да не плави у месу, и нема мрежице на дршци. Шешир му је бесјајно сивкасто-смеђеокераст. Лакобар шунаста кожаца потпуно је срасла са месом. Цевчице и поре су златножуте, у старости са масли-настим дашком. Дршка је посебна прича. Жута, вргањска, мада не-како виткија, са обавезним црвен-кастим дашком најчешће у доњем делу. Карактеристично је да на дршци постоји рељефна шара (нема података у прегледаној литератури), ни налик каквој мрежици. То су мале попречне неравнине које се спуштају по дршци. Месо је непроменљиво бледожуто. Шешир, по мом искуству, је до 10 см. Налазио сам је на три локације, искључиво у микоризи са храстом. За две године, скупа са несрећним летом 2000, нашао сам око 15 примерака *Boletus impolitus*.

Истог дана, на истој локацији, на трагу једног тркељана (читај: неписменог гљивара), нашао сам убрану и одбачену краљевку (*Boletus regius*). Шта сам могао да кажем човеку? На пример: *Господине, без ваљаног разлога пречили сте у развоју једну од најзаштићенијих и ретких европских гљива.*

Велике би новце неки европски сноб дао да је нађе у својој чорби или гљивар у својој корпи. Ништа му нисам рекао. Већина људи који трагају за печуркама у Шумадији веома је неповерљива према вргањима са жутиим порама, или недајбоже са месом које плави. Не беру их, али их газе и уништавају.

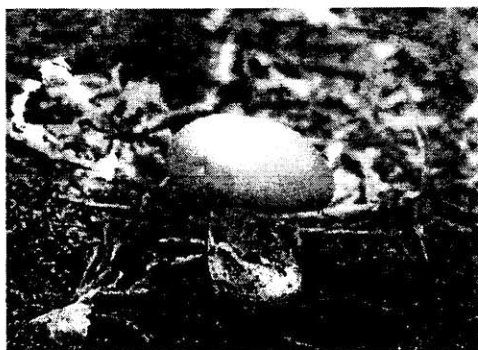
Реч-две о храстовом вргању (*Boletus quercicola*). На површини од свега 3 м² исте узвишице, избројао

Boletus aerus

сам 12 крупних примерака, тог заиста невероватног дана. Доста је недоумице око ове врсте у миколога од којих учим. За Фохта, опис се односи на *Boletus quercicola* (Bass.) Sing. = *Boletus var. fuscoruber* Forq. ap Quel. За Бошца је то *Boletus edulis* var *fuscoruber* sensu Moser (као и за Периће). Оволики број имена и миколога говори да су одређене карактеристике ове гљиве врло

растегљиве, уколико је реч о истој врсти. Фохт говори о храстовом вргању, издуженој мрежици, риђем шеширу и, занимљиво, о порама које нису маслинасте нити у једној фази развоја, већ боје меда, жутосмеђе. Божац говори о тамном вргању, скоро црном шеширу, дршци без мрежице, жутомаслинастим порама. Нађени примерци имали су баршунасту капу боје лисичијег крзна, без светлијих и тамнијих зона, веома

Amanita caesarea

елегантне, витке, светле дршке са нешто издуженом али комплетном мрежицом. Поре су биле жућкасте или боје меда. Микориза је са храстом. Очигледно је да су гљиве одговарале Фохтовом опису. У сваком случају, прелепа гљива по свим критеријумима! Фамилија *Boletaceae* и њене најцењеније, најлепше, најукусније и најређе гљиве - станари су наших

шума. С обзиром на њихову учесталост, с друге стране недовољну миколошку истраженост њихових станишта, вероватноћа је велика да се студиозним и организованим истраживањима може доћи до значајних открића. То је наше благо.

Протекли октобар пружио је много новог (бар за мене). Крагујевачке Шумарице процветале су родом *Amanita: Amanita caesarea* (види слику), *A. pantherina*, *A.*

rubescens, *A. spissa*, *A. exelsa*, *A. vaginata*, *A. livido-palescens*. Свакако би посебну причу заслужиле наше жбуњаче (*Lyophyllum*). Има пуно недоумица и око овог рода, а пракса је да се све што је проблематично гура под тепих под именом *Lyophyllum aggregatum*.

Риболовци лове и порибљавају, ловци лове и одгајају, тркељани (гљивара је мало) беру и уништавају, странци за будзашто откупљују све што се понуди. Мада би сарадња власти са онима који знају мало више о овој области постигла да ово наше благо на тржишту добије цену сразмерну његовој европској потражњи.

Небојша ЛУКИЋ

Поштовани Господине
Никшић,

драго нам је да Вас обавестимо да је 1999. основано Миколошко друштво Бугарске (БМС). Друштво представља прву невладину организацију на Институту за ботанику Бугарске академије наука. Сврха оснивања Друштва јесте да допринесе унапређењу микологије у Бугарској, као и на Балканском полуострву, шире посматрано, а нарочито и у области истраживања и заштите мико-света Бугарске.

Чланови Друштва су истраживачи и професори-предавачи микологије са Института за ботанику Софијског универзитета. Они ра-

зматрају различите области модерне микологије и фитопатологију шума. Спровode, заједно или независно, интензивна истраживања у области таксономије и екологије, разматрају угроженост гљива, њихову биолошку разноврсност, обављају попис, рачунарски обрађују и индексно представљају библиографске појмове мико-света Бугарске, воде рачуна о рационалном коришћењу гљива као природног извора, прате акумулацију тешких метала у гљивама, као и биоиндикације, надгледање угрожених области и патолошких процеса у шумским еко-системима, и тако даље.

Главни пројекти Друштва су:

1. Сажет преглед гљива Бугарске, у периоду од 1895-2000. године. Рад обухвата комплетан списак гљива у Бугаској и њихову дистрибуцију, као и списак домаћина/гљива, листу супстрата, и листу библиографских података везаних за мико свет Бугарске.
2. Црвена листа угрожених гљива.

Председник Друштва

Assoc. Prof. Svetomir M. Denchev PhD

Адреса за кореспонденцију:

Bulgarian Mycological Society

Institute of Botany

Bulgarian Academy of Sciences

23 Acad. G. Bonchev St.

1113 Sofia Bulgaria

E-mail: bms@iph.bio.bas.bg

Овај број је илустрован микофилате-
листички: Свазиленд, Сенегал, Нигерија

Пренумеранти

др Милан Радовановић, Данијела Пурешевић, Будо Букилић, Душан Руселић, Зоран Поповић, Мирјана Милојковић-Ђорђевић, Никола Накарадић, Биљана Максић, Влада Валентич, др Ђорђе Бараћ, Владимир Бараћ, Божидар Маринковић, Петар Стевановић, Гојко Јањатовић, Зоран Моравац, Дамјан Крстајић, Мирјана Велић-Линтнер, Предраг Стаменковић, Љубомир Ђукановић, Димитрије Иванчевић, Јасмина Зецу, Љубивоје Ршумовић, Слободанка Кнежевић, Милена Радмиловић, ак. Драгослав Михајловић, др Јелена Вукојевић, Јасмина Гламочлија, Томислав Бохуш, Гордана Поповић, Симонида Ђукић, Александар Поповић, Срђан Којичин, Душан Пешић, Синиша Радич, Драган Дураковић, Брана Петровић, др Надежда Јадачић, др Александар Крапеж, Јелена Беровић, Душан Мандић, Мирјана Пјевић, Иван Миловановић, Миша Вујошевић, др Петар Милошевић, Слободан Ристић, Бранислав Узелац, др Милан Матавуљ, Миломир Пантић, Драгана Стојиљковић, др Горан Јанкес, др Вукман Човић, Соња Чолник, Мирко Петковић.

Овај број је илустрован микофилателстички: Сијера Леоне

Састанци МДС:

МДС одржава редовне отворене састанке понедељком од 18-20 ч у Месној заједници *Цветни трг* Општине Врачар, Проте Матеје 36, Београд (тел. 43-86-53).

Сарадницима!

Пишите за *Свет гљива*, не превише опширно, и по могућству на дискети у ТХТ формату. Понудите нам и своје цртеже, фотографије, идеје... Текстовете, за сада, не плаћемо али и не наплаћујемо. Захваљујемо се свим досадашњим сарадницима.

Читаоцима!

Пишите нам. Гљиварски познаваоци ће одговорити на свако Ваше питање.

Књиге

др Јелена Вукојевић: В у к о -

Практикум из микологије и лихенологије, Универзитет у Београду, 1998. Ибрахим Хаџић:

Класирање и прерада гљива, Партенон, Београд, 1998. Узелац, др Вукојевић, Милићев, др Крапеж, др Никшић, др Лазарев: *Царство гљива*

ПОСТАНИТЕ ПРЕНУМЕРАНТИ

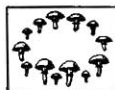
Преплатништво омогућује излагање гљиварског гласника *Свет гљива!*

Summary

The No 12 winter issue of *The World of Mushrooms* brings 14 mushroom species new for Serbia (*Rustroemia firma*, *Marasmius epiphyllus*, *Leucogaearicus badhami*, *Pluteus murinus*, *Abortiporus biennis*, *Leucopaxillus macrocephalus*, *Pholiota adiposa*, *Clathrus ruber*, *Boletus pulchrotinctus*, *Lyophyllum ulmarium*, *Spongilleus spumeus*, *Clathrus archeri*, *Rhodotus palmatus*, *Anthrocobia melaloma*). They have not been found on this territory to the present day but have been discovered over the past few years by diligent members of the Mycological society of Serbia and identified by a mushroom guru Mr. I. Haxis as well as by M. Davidovic, S. Radic and Z. Zizak (E.g. *Rustroemia firma* (Pers.) Karst. Division: *Ascomicotina*, Class: *Hymenoascomyces*, Subclass: *Pexixomycetidae*. Family: *Sclerotiniaceae*. Genus: *Rustroemia*. The mushroom size ranges 12 mm. Its colour varies from light to dark brown and is a shallow bowl-like in shape. It holds to substratum with a short stalk and grows exclusively on fallen oak-tree branches in autumn. I have discovered the mushroom on oak-tree twigs in Bojcinska Forest on Sept. 23, 2000. Determination: I. Hadzic. (Doc. Eksikat). Icon : Cetto, 1987). A group of authors from Novi Sad (Karaman, Conkic, Bikit, Matavulj and Slivka) writes about radionuclide contents in fruiting bodies of lignicolous fungi from Fruska Gora, resulting from nuclear tests in the 1950s and 1960s as well as from Chernobyl nuclear accident in 1986. The No 12 issue brings articles on tea fungus, named after the alga *Laminaria japonica*, by Dr M. Stojanovic, on mycophilately by Mr. A. Popovic (this winter issue is richly illustrated with beautiful stamps presenting mushrooms), the last part of the story about mushrooms by the Serbian academician Dragoslav Mihajlovic and an article on mushroom linguistics by Mr Vojislav Donic. There are regular columns *Portrait* (*Armillaria melea*), *From Mushroom Notebook* (descriptions of uncommon places where mushrooms were picked, such as a flower-pot, a rotten shoe, a concrete container, the ceiling of a room at one of Belgrade hospitals), *Calendar* (reports of MSS activities in the past year, more than usually dry, going to the Tisa River in April; the results then obtained were compared with those after discharge of colliery tip in Romania early in 2000), *Review* (*Mycologia Montenegro* II, The Atlas of Mushrooms by Pace, *Stomach* (a number of recipes for cooking fish and mushroom dishes), *Etc.* etc...

Translation: Ranka Gajic

The World
of Mushrooms

The magazine is open to co-operation. If you are interested in any article from this of previous issue you may contact us and we shall send you an offprint of the article. Our telephone is:

+ 381 11 533 09 81, Thursday afternoon, contact person Mr. Žižak.

Your contributions will be highly appreciated (for the time being we cannot pay for them, but neither do we charge their publication). Please send them to the following address (rather than our address, since we still have no official rooms):

Natural History Museum,

Mycological Department (for *The World of Mushrooms*)

Njegoševa 51, 11 000 Belgrade, Yugoslavia,

Tel/fax: + 381 11 344 22 65, contact person Mr. Boris Ivančević,

Or to Home page:

<http://solair.eunet.yu/~yu-fungi>

НАЈВЕЋА БУКОВАЧА НА СВЕТУ.

Предузетник
Минору Мики
(52) из града
Тсукуи, област
Канагања (50
км западно од
Токија, с поно-
сом приказује
циновску буко-
вачу *Shimeji*,
својствену за
Јапан, коју је
10. октобра
1986. пронашао
у шуми у близи-
ну своје куће.
Буковача је
широка 80 см,
тешка 168 кг,

због чега је налазачу требала помоћ четири особе да је однесу до куће.
Налазач планира да овај налаз пријави за Гинисову књигу светских рекорда.

Из следећих бројева:

Ибрахим Хаџић: Кључ за род *Gaeastrum* * Мирјана Стајић: Кина и гљиве *
Жељко Жижак: Дах професионализма у фотографији * Јелена Бороња: Парк
гљива (путопис из Јапана) * Иванка Миленковић: ЕХРО у ХанOVERУ * Данско
миколошко друштво * Ита. .

Овај број је илустрован микофилателистички

Изазак овог броја Света гљива потпомогло је
Министарство за развој за научну и животну средину СРЈ.

Компјутерски програм: Microsoft Publisher 98.

Припрема фотографија: Жељко Жижак.

Прелом:

Ласерска матрица: Војислав Донић (у Новом Радио Београду).

Штампано у штампарији

ГРАФОКОМЕРЦ

Церска 35, 11000 Београд, тел. 43 47 46

Из Садржаја:

14 нових vrsta gљiva za Srbiju (I. Haџiћ) * Radionuklidi u gљivama Fruške Gore (grupa novosadskih autora) * Чajna gљiva komбуха (др М. Стојановић) * Макромцијете Пелистера (М. Караделев и К. Русевска) * Последњи наставак гљиварске прозе ак. Д. Михајловића Јалова јесен * М. Давидовић: Медењача* Необична гљиварска места из бележнице г. Хаџића * Дуго, топло лето а таква и 2000 година * Mycologia montenegrina, II (др. Ј. Вукојевић), Атлас гљива - култна књига * Рибе и гљиве * Писмо г. Лукића из Крагујевца * Филателистичке марке са темом гљива * И опет боја!

